Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

היינט 8 זייטען.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 20 גראשען

נייער פאלקסבלאט

Nr. 299/1585 | Łódź, Czwartek 13 grudnia 1928 r. | זעקסטער יאהרגאנג | לאדז, דאנערשטאג, ל' כסלו תרפ"ט | Nr. 299/1585

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

פויליש=ליטווישער סכסוך אויף דער זיצונג פון פעלקער=ליגע=ראט.

ליונאנא, 12 (אטע). די נעכטיגע פארמיטאג-זיצונג פון פעלקער-ליגע-ראט איז געווען געווידמעט דעם פויליש ליטווישען סכסוך. ס'האט זיך ענטוויקעלט א שארפער ווכוח צווישען מיניסטער זאלעסקי און וואלדעמאראס. גלאכדעם ווי בריאן האט געבעטען אריבערגעהען צום עצם-ענין, האט וואלדעמאראס געהאלטען א אנדערהאלבען-שעה'דיגע רעדע. ער האט אנגעוויזען, אז דער סכסוך צווישען פוילען און ליטע דויערט זייט הונדערטער יאהרען; ער האט זעהר אין א שארפער פארם קריטיקירט די האלטונג פון דער פוילישער דעלעגאציע אין קעניגסבערג. ער דערצעהלט, אז אין מארשאל פילסודסקי'ס אומגעבונג באהויפטעט מען, אז דער מארשאל קען אין 24 שעה איבערריקען די פוילישע גרעניץ אויף מזרח.

דער שלום אין מזרח — רופט ער אויס — איז אין געפאהר: אדער ליטע וועט צוריק בעקומען ווילנא און וועט בלייבען אן'אומאפהענגיגע מלוכה, אדער זי וועט אלץ פערלירען. פוילען — ערקלערט וואלדעמאראס — גרייט איצט צו א ניי'עם זשעליגאווסקי-אקט.

די קעניגסבערגער קאנפערענץ האט דעם פראקטישען רעזולטאט, וואס זי האט קלאר געמאכט, אז אויב די פוילישע רעגירונג וויל ערנסט פערהאנדלען מיט ליטע וועגען האנדעלס-און ווירטשאפטס ענינים, איז די ליטווישע רעגירונג גרייט זיי אויפצונעהמען די פערהאנדלונגען אויף א נארמאלען דיפלאמאטישען וועג, אבער דערביי וועט יעדע פאליטישע פראגע זיין אויסגעשלאסען פון דידאזיגע אונטערהאנדלונגען.

נאך וואלדעמאראס'ן האט געהאלטען א שטארקע רעדע מינ. זאלעסקי. אין אנהויב פון זיין רעדע האט דער מיניסטער ערקלערט, אז אויף דער קאנפערענץ אין קעניגסבערג האבען די אונטערהאנדלונגען צווישען פוילען און ליטע נישט געהאט קיין ערפאלג צוליב דער עקשנות פון וואלדעמאראס'ן, פאר דעם קאן די פעלקער-ליגע נישט זיין פעראנטווארטליך. די אונטערהאנדלונגען צווישען פוילען און ליטע דויערען שוין איבער א יאהר. דער שטאנדפונקט פון ליטע האט זיך דאך נישט געענדערט. נישט געקוקט אויף א גאנצע רייהע הנחות, וואס פוילען איז גרייט געווען צו מאכען, האט וואלדעמאראס דאך ערקלערט אויף דער קעניגסבערגער קאנפערענץ, אז ליטע וועט זיך נישט אפזאגען פון פאסיוון ווידערשטאנד בעגען פוילען.

מיניסטער זאלעסקי האט פערענדיגט זיין רעדע מיט דעם, אז עס איז שוין געקומען דער מאמענט, ווען די פעלקער-ליגע זאל מאכען א סך הכל פון א יאהר ארבייט אין די פויליש ליטווישע אונטערהאנדלונגען און אננעהמען מיטלען, וועלכע שטעהען אין איהר רשות, כדי דעם פויליש-ליטווישען סכסוך צו ערלעדיגען.

נאך דער רעדע פון מינ. זאלעסקי, האט בריאן געבעטען דעם רעפערענט, ער זאל צוגרייטען א בעריכט וועגען דעם פויליש-ליטווישען ענין צו דער נאהענטסטער זיצונג.

גרויסע רעדע פון דעפ. ראזמאריז
אין דער ביודזשעט-קאמיסיע פון סיים.

וואַרשא, 12. (טעלעפאניש) די ביודזשעט-קאמיסיע האט היינט ארורכגעפיהרט די אפשטימונג איבער'ן ביודזשעט פון ארבייטס-מיניסטעריום. ס'איז בעשלאסען געווארען צו פערקלענערען אויף 50.000 זל. די פאזיציע פאר'ן וויסענשאפטליכען ארבייטס-אינסטיטוט, פערגרעסערען אויף 61.000 זל. די פאזיציעס פאר די זומער-קאלאניעס א. אנד.

נאכדעם האט מען בעטראכט א רייהע אגראר-ענינים און מ'איז איבערגעגאנגען צום ביודזשעט פון אויסערן-מיניסטעריום. בעת די וכוחים איז ארויסגעטראטען מיט א גרויסער רעדע דעפ. ראזמארין (יודישע קאלא). ער האט אנגעוויזען, אז ס'ווערען נישט געגעבען פארזיכטיגע בעזעצט די אויסערליכע פלעצער מיט פאסיגע מענשען וואס זענען בעקאנט מיט די ווירטשאפטליכע פערהעלטנישען, און דאס ברענגט גרויס שאדען דעם לאנד. ווייטער זאגט דער רעדנער, אז מ'דארף אויסמיידען דעם איינדרוק אז פוילען איז א פאליציייאישע מלוכה. מ'קען נאך פערשטעהען ווען מ'לאזט נישט אריין קיין קאמוניסטען קיין פוילען; ס'איז אבער אומפערשטענדליך, ווען מ'לאזט נישט אריין קיין פוילען א פערטרעטער פון רודאלף מאסע, וועלכער האט ארויסגעגעבען דעם גרעסטען אדרעס-בוך אין פוילען.

איבערגעהענדיג צו דער פראפאגאנדע פון אויסערן-מיניסטעריום אין אויסלאנד דערצעהלט דעפ. ראזמארין וועגען אן'אויסטערלישען ראקומענט: אין א דאקומענט פון אויסערן-מיניסטעריום ווערען די יודען איינגעטיילט אין 3 קאטעגאריעס: די גרעסטע טייל זענען קאמוניסטען ווייטער געהען די נאציאנאליסטען, וועלכע זענען נישט לאיאל צו פוילען און א קליינער טייל פון די יודען זענען לאיאל. די ציוניסטען בעמיהען זיך איינצוהאלטען זייער השפעה אויף די יודען, זיי פיהרען אן'אנטי-פוילישע פראפאגאנדע אין אויסלאנד און דאס רופט ארויס אנטיסעמיטיזם אין פוילען, וועלכען דער רעגירונג איז שווער צו בעקעמפען.

ווייטער ווערט אין דעם דאקומענט דערצעהלט, אז הגם א טייל יודען אין די קאפאטעס האבען בעת דער מאי-איבערקעהרעניש געקעמפט אויף דער זייט פון מארשאל פילסודסקי, זענען אבער די פיהרער געגען דעם, די נאציאנאליסטען רופען ארויס סכסוכים מיט דער פוילישער בעפעלקערונג אין סיים און אין די קאמונאלע אינסטיטוציעס, אמאל פלעגט די רעגירונג שטיצען די ציוניסטען, כדי שטערען דעם צוזאמענלעבען פון די יודען מיט די פאליאקען. די אפהאנדלונג פערענדיגט זיך מיט דעם, אז די לאגע פון די יודען אין פוילען איז א שלעכטע און אז די אויסלענדישע יודען דארפען זיי קומען צו הילף.

צום סוף ערקלערט דעפ. ראזמארין, אז ער איז פעראנטווארטליך פאר'ן ציטירטען אינהאלט און אז אויב דער פארשטעהער פון מיניסטעריום וועט עס פערלאנגען, וועט ער צושטעלען דעם דאקומענט אין פערלויף פון 24 שעה. דעפ. ראזמארין פערשטעהט נישט וואס פאר אן'אינטערעס די רעגירונג האט צו פערשפרייטען אזעלכע ידיעות וועגען איהרע 3 מיליאן בירגער. ער רעכענט אז דאס איז אן'ארבייט פון נעווזענע יודען — משומדים — וועלכע ווילען זיך אויף אזא אופן אויסדינען.

דער רעדנער פערשטעהט אויך נישט פארוואס אין די ביולעטינען פון אויסערן-מיניסטעריום ווערט נישט ציטירט די אויסלענדישע יודישע פרעסע, הגם די קלענסטע אמעריקאנער יודישע צייטונג האט א גרעסערען טיראזש, ווי די איינפלוסרייכסטע צייטונג אין פוילען. דערמאהנענדיג די לעצטע געשעהענישען אין אויבערשלעזיען און די בידנאשטשער מעשה מיט דער אמעריקאנער ירושה פיהרט אויס דער רעדנער, אז דאס פערשאפט אונז נישט קיין גוטען פראפאגאנדע מאטעריאל פאר אויסלאנד. צום סוף ערקלערט דעפ. ראזמארין, אז ער וועט שטימען פאר'ן ביודזשעט.

אין דער דיסקוסיע האט זיך אויך בעטייליגט פירשט סאפיעהא. ער האלט אז ס'איז נישט פאסיג ביים ביודזשעט פון אויסערן-מיניסטעריום צו בעהאנדלען די בעציהונגען צווישען פאליאקען און יודען. דאס איז פאסיג ביים ביודזשעט פון אינערן-מיניסטעריום.

דעפ. ראזמארין: כ'בין מסכים, אבער דעם ביולעטין האט ארויסגעגעבען דאס אויסערן-מיניסטעריום.

אין דער דיסקוסיע האט אויך גענומען א ווארט דער וויצע-מיניסטער וויסאצקי. ער ערקלערט, אז איהם איז העכען אזא ביולעטין נישט בעוואוסט. דאס מיניסטעריום האט אזא דאקומענט נישט ארויסגעגעבען. ער בעט צושטעלען איהם כדי ער זאל קענען פערמיידען אן'אויספארשונג, אויב ס'וועט זיך ארויסשטעלען פאר ריכטיג וועט דער שולדיגער בעאמטער צוגעצויגען ווערען צו פעראנטווארטליכקייט. אזא בעלייכטונג פון בירגער פון משה רבינו'ס גלויבען איז נישט אויף דער פאליטיק-ליניע פון אויסערן-מיניסטעריום און נישט פון דער רעגירונג, האט פערענדיגט דער וויצע-מיניסטער.

די ציהונג פון דער מלוכה=לאטעריע
1-טער טאג 2 קלאס.

75.000 זל. נומער 60643.
10.000 זל. נומער 169271.
5.000 זל. נומ' 38089 43185.
2.000 זל. נומ' 54794 61698 96844.
1.000 זל. נומ' 38748 44345 49370.
600 זל. נומ' 142269 153745.
500 זל. נומ' 46480 68199 81388 114983 127915.

בעקאנטמאכונג.

נעכטען, אין ערשטען ציהונגס-טאג פון דער 2-טער קלאס איז געפאלען דאס

געווינס פון 5000 זל. אויף נומ' 38089

אין דער גליקליכסטער קאלעקטור פון

ס. יאטקא, פיעטריקאווער 22, פיעטריקאווער 66.

אלע יוד. בעקער-מייסטער-פעריינען און בעקער-סעקציעס
ביי די האנדווערקער-פעראיינען אין גאנץ פוילען

ווערען אויפגעפאדערט צו בעטייליגען זיך אין דעם

לאנדעס-צוזאמענפאהר
פון בעקער=מייסטער,

וועלכער קומט פאר אין וואַרשא אין לאקאל פון צענטראלען האנד-ווערקער-פערבאנד (נאלעווקי 2א) זונטאג, ד. 16 דעצ. אנהויב 12 בייטאג.

דער צוזאמענפאהר וועט זיך בעמיהען צו געפינען א אויסוועג צו דער קאטאסטראפאלער לאגע, וועלכע האט זיך געשאפען אין צוזאמענהאנג מיט דער צוואנגס-מעכאניזאציע אין דער געפאהר, וואס דראהט די בעקערייען פערמאכט צו ווערען.

פון די ערטער, וואו עס עקזיסטירען נישט קיין בעקער'שע ארגאניזאציעס, קענען קומען איינצעלנע פעראינטערעסירטע בעקער.

קיין איין שטאט טאר נישט פעהלען אויפ'ן צוזאמענפאהר.

אויפ'ן צוזאמענפאהר קענען זיך בעטייליגען אפילו אזעלכע ארגאניזאציעס, וואס האבען זיך ביז יעצט נישט געמאלדען, נאר די דעלעגאטען דארפען זיין פערזעהען מיט פולמאכטען.

ארגאניזיר-קאמיטעט

ראטענבערג, פינגערהוט, פאקולא, לאדז.
דעפ. ראסנער, ווילנער, ווײַדענפעלד, פייערינג, סלומאוויטש, ווארשא.

3058

קרן קימת ישראל, לאדז ▪ פילהארמאניע-זאל, נארוטאוויטשא 20.

היינט, דאנערשטאג, דעם 13. דעצעמבער ה. י., 8.15 אין אווענד

א גרויסער חנוכה=אווענד

אין פראגראם: 1) ערעפנונגס-רעדעס: ד"ר מ. וואלדמאן (בערלין), רעד. פון דער "יודישער רונדשוי" און ד"ר א. טארטאקאווער, 2) חנוכה=ליכטלעך - כאר פון יודישען פרויען-גימנאזיום, 3) "דער רבי אלימלך" — אינסצעניזאציע אויסגעפיהרט דורך דעם דראמאטישען קרייז ביים ערשטען יודישען מענער-גימנאזיום, אריענטאלישער באלעט — אויסגעפיהרט דורך די קינדער פון דער שולע קאצענעלסאן-נאכומאוו, "קבוץ=גליות" — אויסגעפיהרט דורך דעם דראמאטישען קרייז ביים גימנאזיום פון י. קאצענעלסאן.

בילעטען צו בעקומען ביז 3 א זייגער אין ביורא פון קרן-קימת (צעגעלניאנא 4) און נאך 3 א זייגער — ביי דער קאסע פון פילהארמאניע.

3031

ביה"ת „שערי מזרח"
סילינסקה 94.

בשבת-חנוכה בשעה 9½ בבוקר יתפלל בבית תפלתנו החזן הצעיר בן ארבע עשרה שנה

מר משה יאנקעלעוויטש

החברים והחוגים הבה לרעיוננו מתבקשים לבוא.

הגבאים.

3056

צו דער חתונה פון ה'

ראובן סאבאל
מיט פרל. רעגינא הערשקאוויטש

ווינשען א הארציגען מזל-טוב

מענדל רייבענבאך און פרוי.

3061

ענטדעקט אאטענטאט אויף פרעז. הובער

ארעסטירט די פערשווערער.-- רעגירונג בעשטימט א וואך פון 1500 מאן.

ניו-יארק, 12. (אטע) פון בוענאס איירעס מעלדעט מען מיט, אז דער פרעזידענט האט פערעפענטליכט אנ'ערקלערונג, אז ער זאל האבען ענטדעקט אנ'אטענטאט אויפ'ן אמעריקאנער פרעזידענט הובער, וועלכער דארף אנקומען אהין מארגען ביטאג, אין א הויז אויף דער עסטאמבא-נאם האט מען געפונען עטליכע באמבעס, האנט-גראנאטען, דינאמיט און א גענויעם פלאן פון דער באהן-ליניע. מ'רעכענט אז ס'איז פארגעברייטעט געווארען אנ'אטענטאט אויפ'ן צוג, מיט וועלכען ס'האט געזאלט אנקומען דער פרעזידענט הובער. ס'זענען ארעסטירט געווארען 2 פערזאן. די רעגירונג האט בעשטימט א שמירה פון 1500 פערזאן, וועלכע וועט אפהיטען די זיכערקייט פון הובער, בעת ער וועט ווייל אין ארגענטינע.

לאנדאן, 12. (א. ה.) ס'זענען ארעסטירט געווארען די הויפט-פערזאנען, וואס האבען בעת'ן אומברענגען סאקא און וואנצעטי אנגעפיהרט מיט דער אקציע געגען די פעראייניגטע שטאטען און זענען נעחען ארעסטירט בעת'ן באמבען-אנפאל אויף אנ'אמעריקאנער באנק אין שייכות מיט דער פראטעסט-אקציע.

ניו-יארק, 12 (ספ. טעל.) די ארגענטינער פאליציי האט שוין פון לאנג נאכגעשפירט א רייה פערזאנען, וואס זענען געווען פערדעכטיג אלס געגנער פון די פעראייניגטע שטאטען, בפרט איז אפגעהיט געווארען דער בנין פון דער אמעריקאנער אמבאסאדע.

די או ספארשונג וואס ס'האט זיך אנגעהויבען אין צוזאמענהאנג מיט דער ענטדעקטער פערשווערונג האט געבראכט פיל קאמפראמיטירענדען מאטעריאל. ס'זענען ארעסטירט געווארען 16 פערזאן ביי וועלכע מ'האט צוו. אנד. אויך געפונען א סייוועל-מאשין.

ניו-יארק, 12 (אטע) ס'זענען ארעסטירט געווארען דער כעמיע-סטודענט, וואס האט צוזאמענגעשטעלט די באמבעס און דער שאפער וועלכער האט די באמבעס געזאלט צושטעלען צו דער גרעניץ, וואו ס'האט געזאלט אדורך דער עקסטרא-צוג .יט'ן פרעזידענט הובער.

מיט וואס זאל מען זיך פערנעהמען?

די פראפעסיע-פראבלעמען פון דער יוד. יוגענד אין אמעריקא.

ניו-יארק, (יט"א) דא איז פארגעקומען א קאנפערענץ פון די יודישע יוגענד-ארגאניזאציעס אין די פעראייניגטע שטאטען, וועלכע צעהלען 50 טויזענד מיטגלידער .אין דער קאנפערענץ האבען זיך בעטייליגט עטליכע הונדערט רעלעגאטען. בעת די בעראטונגען פון דער קאנפערענץ האט זיך ארויס-גערוקט אלס הויפטפראבלעם די פראגע וועגען פראפעסיע-אויסוואהל. דער פארזיצער פון דער עד רעראציע צו שטיצען די יודישע פילאנטראפישע אינ סטיטוציעס ה. שטרוק ,האט אין זיין רעדע ער קלערט, אז צוליב דעם, וואס די יודישע יוגענד גרייט זיך אריינצוטרעטען אל קמעהר אין די שוין איבערפולטע פראפעסיעס, שאפט זיך א גאנץ ערנסטע לאגע, צעהנדליגער טויזענדער יונגעלייט ווירמען זיך צ. ב. די יורידישע שטודיען ,הגם דער אדוואקאטען-פאך איז שוין שטארק איבערפולט און די אדוואקאטען מוזען פיהרען א שווערען קאמף פאר עקזיסטענץ. ווען די יונגעלייט וואלטען פריהער געווען גוט אינפארמירט וועגען די ווירקליכע בעדינגונגען אין יעדער פראפעסיע, וואלטען זיי אויסגעמיטען פיל פעהלערען און ענטוישונגען .די לאיבור געאנגענע שטודיען-יאהרען וואלטען געקענט פערווענדט ווערען אויף צוגרייטען זיך צו א פראפעסיע וואס גיט זיכערע עקזיסטענץ-מעגליכקייטען. נ

די קאנפערענץ האט אנגענומען א רייה בעשלוסען וועגען דער טעטיגקייט פון די יוגענד-ארגאניזאציעס און ראציאנאליזירונג פון בערוף-אויסוואהל.

ערינערונגען וועגען בעזוך פון ענגלישען קעניג אין ירושלים.

ירושלים, (י.ט.א.) אין צוזאמענהאנג מיט דער איצטיגער קראנקהייט פון ענגלישען קעניג, דערמאנען די אלטע ירושלים'ער איינוואוינער, אז אין יאהר 1882 האט דער קעניג, נאך דעמאלט אלס פרינץ, צוזאמען מיט זיין ברודער אלבערט, בעזוכט ירושלים און פערבראכט דעם פסח סדר אין הויז פון רב-הכולל. צוזאמען מיט'ן ענגלישען קאנסול האבען ביידע ענגלישע פרינצען פערבראכט א גאנצען אוונד ביים סדר, געגעסען מצה און מרור. די יודישע מנהגים האבען אויף זיי געמאכט א שטארקען רושם. מיט א צייט שפעטער האט זייער פאטער דער קיניגליכער ענגלישער קעניג עדווארד צוגעשיקט דעם רב-הכולל א בריף, אין וועלכען ער האט געדאנקט פאר דער גאסט-פריינדליכקייט לגבי זייגע זיחן.

צי וועט דער אייל-קאנאל פון מאסול

געצויגען ווערען ביז חיפה?

לאנדאן, 12 (טעלעגראפיש דורך י.ט.א.) אויף דער זיצונג פון ענגלישען פארלאמענט האט קאלאנעל וועדזשוואוד אנגעפרעגט דעם קאלאניען-מיניסטער צי ס'איז אמת, אז דער נאפט-קאנאל וועט דורכגעהן דורך חיפה. דער מיניסטער האט געענטפערט, אז דאס איז אנ'ענין פון דער אייל-געזעלשאפט, וועלכע וועט בויען דעם קאנאל און די ענגלישע רעגירונג האט נישט אין דעם ענין קיין דעה.

אראבער פאדערן צוגויפצורופען אין א"י א פארלאמענט

ירושלים 12 (טעלעפאניש דורך י.ט.א.) דער אראבישער עקזעקוטיוו האט בעשלאסען אויסצונוצען דאס אנקומען פון נייעם נציב העליון פאר אנ'אראבישער דעמאנסטראציע. ס'איז אויסגעוועהלט געווארען א דעלעגאציע, וועלכע וועט צושטעלען א מעמאראנדום וועגען צוגויפרופען אין ארץ-ישראל א פארלאמענט, עס וועלען אויך איבערגעגעבען ווערען די רעזאלוציעס פון דער מוסולמענישער קאנפערענץ וועגען דעם ענין כותל-מערבי.

עולעדיגט בירגערשאפטס-פארמאליטעטען אין א"י

פאר 1000 פערזאן

ירושלים, 12 (טעלעגראפיש דורך י.ט.א.) אין פערלויף פון לעצטען חודש האבען 1000 פערזאן בעקומען די ארץ-ישראלדיגע בירגערשאפט. עס זענען צוגענומען געווארען 8 נייע בעאמטע, כדי צו ערלעדיגען אלע פערלעגענע ביטעס וועגען בירגערשאפט.

80,000 יודען געהערען שוין צו „כנסת ישראל" אין א"י.

ירושלים, 12 (טעלעגראפיש דורך י.ט.א.) אין פערבאנד פון די יודישע קהלות אין ארץ-ישראל, וועלכער ווערט ארגאניזירט דורך דעם ועד-לאומי האבען זיך שוין רעגיסטרירט 80 טויזענד יודען.

אמעריקאנער זוכען נח'ס תיבה.

טשיקאגא. (י.ט.א.) דער ג. פארזיצער פון דעם אינזשיניערען-פערבאנד אין טשיקאגא האט מיטגעטיילט, אז עס זענען שוין געזאמעלט געווארען בעדייטענדע פאנדען, כדי צו געפונען נח'ס תיבה און אויסשטעלען זי אויף דער אמעריקאנער לאנד-אויסשטעלונג אין יאהר 1933. בעדייטענדע פאנדען אויף דעם צוועק האט אסיגנירט רופוס דייוויס. עס איז פארגעלעגט געווארען ארויסצושיקען אנ'עקספעדיציע צום בארג אררט, וואס וועט מיט שטארקע פראזשעקטארען אונטערזוכען די גאנצע געגענד.

ציריך פאר „קרן-היסוד" און „קרן קימת".

ציריך, (י.ט.א.) די פערוואלטונג פון דער ציריכער איזראעליטישער קולטוס-געמיינדע האט בעשלאסען צו בעשטימען פאר'ן קרן-היסוד 2000 און פאר'ן קרן-קימת 1000 שווייצארישע פראנק.

20.000 פונט פאר דער א"י קאלאניזאציע-געזעלשאפט

האט געגעבען פעליקס װארבורג.

לאנדאן, 12 (טעלעגראפיש דורך י.ט.א.) דער ירושלים'ער קארעספאנדענט פון „דיילי עקספרעס" מעלדעט, אז פעליקס ווארבורג האט מנדב געווען 20 טויזענד פונט פאר דער פאלעסטינער-קאלאניזאציע.

וויכטיגע ארכעאלאגישע אויס-גראבונגען אין ארץ-ישראל.

לאנדאן. (י.ט.א.) „דיילי טעלעגראף" טיילט מיט פון ירושלים וועגען נייע וויכטיגע אויסגראבונגען, וואס זענען לעצטענס דורכגעפיהרט געווארען אין ארץ-ישראל. עס זענען ענטדעקט געווארען שפורען, וואס בעווייזען, אז שוין אין 13-טען יאהר-הונדערט פאר דער קריסטליכער צייט-רעכענונג, האט זיך אין ארץ-ישראל ענטוויקעלט א הויך ציוויליזירט געזעלשאפטליך לעבען.

שיסעריי צווישען סאוויעטישען מיליטער מיט ווייסרוסישע פארטיזאנער.

ווילנא, 12 (טעלעפאניש) די פאריגע נאכט איז די גרעניץ-וואך אלארמירט געווארען מיט א שיסעריי, וואס איז פארגעקומען אויף יענער זייט פון דער סאוויעטישער גרעניץ. ווי ס'האט זיך ארויסגעשטעלט האט א סאוויעטישע מיליטערישע אפטיילונג ארומגערינגעלט א גרופע פון 40 ווייסרוסישע פארטיזאנער. דער גרעסטער טייל פון די פארטיזאנער איז ארעסטירט געווארען טראץ דעם העפטיגען ווידערשטאנד, וועלכען זיי האבען ארויסגעוויזען. א טייל איז געלונגען צו אנטלויפען אין נאהנטסטען וואלד.

1 מיליאן דאלאר אויף נייע ערד-שטחים

און קרעדיט פאר לאנדווירטען אין א"י.

ניו-יארק, 12 (טעלעגראפיש דורך י.ט.א.) די נייע פאלעסטינא-געזעלשאפט, וואס שטעהט אונטער דער אנפיהרונג פון דער בראנדייס-גרופע האט בעשטימט אין איהר ביודזשעט 1 מיליאן מיט 10 טויזענד דאלאר אויף קויפען נייע ערד-שטחים אין ארץ-ישראל און געבען קרעדיטען פאר לאנד-ווירטען.

בעפרייאונג-פייערונג אין א"י.

ירושלים 12 (י.ט.א. טעלעגראפיש) דעם 10 דעצעמבער איז אין ארץ ישראל געפייערט געווארען דעם 10-טען יאהרצייט זייט דעם בעפרייאונג פון ארץ ישראל פון דער טערקישער הערשאפט. אין דער ענגליקאנישער קאטעדראלע איז פארגעקומען א גאטעסדינסט אויף אראביש העברעאיש, גריכיש און ענגליש.

מארד פון אנ'אלטער יודישער אלטווארג-הענדלערין.

פראג. (י.ט.א.) אין לונדענבורג (טשעכיען) איז די טעג ערמארדעט געווארען די יודישע 70-יעהריגע אלטווארג-הענדלערין טערעזא זאקסל. אלס מערדער האט זיך ארויסגעוויזען דער דעזערטיר פראנץ נאמביס, וועלכער האט זיך א לאנגע צייט ארומגעטריבען אין טשעכיען, וועלענדיג דעזערטירען קיין עסטרייך. דער מערדער האט זיך מודה געווען, אז ער האט די אלטע זאקסל ערמארדעט מיט א האמער און ביי איהר צוגערויבט 400 טשעכישע קראן.

אויטא-קאטאסטראפע אין רמלה מיט מענשליכע קרבנות.

ירושלים, 12 (טעלעגראפיש דורך יט"א) אין רמלה איז געשעהען אנ'אויטא קאטאסטראפע בעת וועלכער עס האבען געליטען 5 יודען. 2 פון זיי ברידער לאטערהויז זענען דער'הרג'עט געווארען, די איבריגע 3 און דער שאפער זענען אפגעקומען מיט שווערע וואונדען.

אויפפיהרונג פון פילם „פריה-לינג אין ארץ-ישראל".

בערלין. (י.ט.א.) אין צוויי גרויסע בערלינער קינא-טעאטערס איז די טעג אויפגעפיהרט געווארען דער איצט פערענדיגטער פילם פון ארץ-ישראל-לעבען א. נ. „פריהלינג אין ארץ-ישראל". דער פילם איז זעהר בילדער-רייך און איז אויסגעפיהרט לויט די לעצטע טעכנישע פערפאלקאמונגען. דער פילם שטעלט פאר אנ'אינטערעסאנטע רייזע איבער ארץ-ישראל.

בעת דער פויזע צווישען די אקטען האט אין טעאטער געהאלטען א רעדע וועגען דער גרויסער ענטוויקלונג פון דער יודישער נאציאנאל-היים דער פרעזידענט פון דער ציוניסטישער פעראייניגונג אין דייטשלאנד ד"ר קורט בלומענפעלד, און אין צווייטען – דער פיהרער פון די ראדיקאלע ציוניסטען ד"ר סאלאווייטשיק.

נאפט-שרפה מיט מענשליכע קרבנות.

ניו-יארק, 12. (ספ. טעל.) בעת א שרפה פון נאפט גרובען אין פארט אף ספען אויפ'ן אינזעל טרינידאר זענען דרייצעהן פערזאנען אומגעקומען אין פייער. צוויי גרויסע נאפט-רעזערוואארען און דריי גרובען זענען אוועק אין פלאמען. די היזקות פעטרעפען עטליכע מיליאן דאלאר.

דער נייער עסטרייכישער פרעזידענט און די יודען.

וויען. (י.ט.א.) דער נייער עסטרייכישער בונדעס-פרעזידענט ד"ר ווילהעלם מיקלאס, וואס איז די טעג געוועהלט געווארען אויפ'ן ארט פון ד"ר הייניש, געהערט, ווי בעקאנט, צו דער קריסט-ליך-סאציאלער פארטיי, וואס האט אנ'אנטיסעמיטישען פראגראם, דאך האט ער פערזענליך נישט ארויסגעוויזען קיין אנטיסעמיטישע טענדענצען.

אלס פרעזידענט פון עסטרייכישען פארלאמענט איז ד"ר מיקלאס אפט געשטאנען אין בעציהונגען מיט'ן פרעזידיום פון דער ווינער יודישער קהלה און אנדערע פארשטעהערשאפטען פון עסטרייכישען יודענטום און האט אלעמאל קארעקט בעהאנדעלט די יודישע אינסטיטוציעס.

„ארט" זאכאדניא 43

יודישער קאמער-טעאטער
לייטונג: מ. בראדערזאן.

היינט – 1 פארשטעלונג:
אנהויב 9.30 א זייגער אוונד

„לאטקעס"

1) אובערטור 3) קאפעליוש 5) קיילע-בײלע 7) וואסער-טרעגער 9) ווייב און געליבטע
2) נאקטורען 4) באלעבאטיש 6) מורינו אליבאבא 8) לאטקעס 10) ס'יודישע געסעל

טעקסטען פון משה בראדערזאן, משה נאדיר, אהרן צייטלין און ב. קאוונער. מוזיק: דוד בייגעלמאן און י. בוים.

הנחה-בילעטען זענען היינט גילטיג.
די קאסע איז אפען טעגליך פון 6 אוו., שבת פון 1.30 ביז 5 נאכמ. און פון 7 אוונד.

יאָר ז. | „נײַער פאָלקסבלאַט" | 13 דעצעמבער 1928

יאָר ז. 13 דעצעמבער 1928

ליטע
„אַן'אמת'ע יודישע היים"

צעהן יאָהר זענען פערבײַ פון זינט־אַן די װעלט־מלחמה האָט זיך געענדיגט. און די אַלע קלײנע מלוכות, װאָס זענען געשאַפען געװאָרען פון דעם תּהו־ובֹהו פון דער מלחמה, פײַערען איצט זײער צעהן־יעהריגען געבורטסטאָג. און די יודען אין די אַלע לענדער פײַערען־מיט. עס פײַערען גאַנץ בירגערליך די יודען אין פּױלען, און עס פײַערען אויך מיט די יודען אין ליטע.

אין יעדע פײַערונג אַ־אַ אַ מאָטיװ צום אונטערפיהרען אַ סך־הכּל אונטער די דערגרייכונגען, װאָס פאָלק און לאַנד האָט דערגרייכט אין משך פון די צעהן יאָהר. האָבען עס געטון די יודען אין פּױלען? האָבען עס געטון די יודען אין ליטע? אויב די לעצטע, די יודען אין ליטע, האָבען עס יאָ געטון, — שטעלט זיך נאָר פאָר, װאָס פאַר אַ טרויעריגער סך־הכּל דאָס איז געװען! קברים נאָר האָבען די ליטװישע יודען געהאַט צו צעהלען און לייענען די מצבות אויף זיי:

„דאָ איז בעגראָבען דאָס יודישע מיניסטעריום"; „דאָ איז בעגראָבען די יודישע דעמאָקראַטישע קהלה"; „דאָ זענען בעגראָבען די קרבנות פון'ם פאַקטישען „נומערוס קלאַוזוס"; דאָ ליגען בעגראָבען קרבנות פון יודישע „פּאָגראָמען" און „דאָס איז אַ ברידער־קבר פאַר דער גאַנצער יודישער אויטאָנאָמיע אין ליטע", און „דאָרט װײַטער ליגען „פּאָליטיש־אומשולדיגע יודישע קרבנות פון דער ליטװישער „פאַשיסטישער גערעכטיגקייט" א. ר. גל.

אויב יודען האָבען עפענטליך אַזאַ סך־הכּל נישט געמאַכט. אין נישט געקענט מאַכען, איז אָבער זיכער, אַז נאָר אַזאַ סך־הכּל האָט מען געדאַרפט מאַכען, װײַסט דאָך די גאַנצע װעלט, װי שטיף־מוטערליך די ליטװישע רעגירונג בעהאַנדעלט איהר ביסעל יודען. נישט בלויז בלײַבט זי גלײַכגילטיג צו די יודישע נויטען; נאָר זי בעמיהט זיך די נויטען נאָך אומערטרעגליכער צו מאַכען; די פּרעס־מאַשין, אונטער װעלכער זי האַלט „איהרע יודען", נאָך ענגערישער צו פּרעסען און אַרויסקװעטשען פון יודען דעם לעצטען טראָפּען זאַפט...

אָבער אַנשטאָט דעם אײנציגען אמת'ן סך־הכּל פון די אויפטוען פון דער מלוכה פאַר אונז אין דער פערגאַנגענהייט, האָט זיך דער פּרעמיער צעיאַכמערט מיט אַן'הבטחה װעגען דער צוקונפט:

„איך װעל מאַכען ליטע — האָט ער געזאָגט — פאַר אַן'אמת'ער יודישער היים"... קיין טײַװעל קען נישט שװערליכער לאַכען פון זײַן קרבן װי דער דאָזיגער פּרעמיער לאַכט פון „זײַנע" יודען. אַ שטיקעל היים האָבען יודען געהאַט אין ליטע — אַ שטיקעל אויטאָנאָמיע. האָבען יודען ממש נישט געװאוסט װי אַזוי דאַנקבאַר זײַן דער רעגירונג דערפאַר. און די העכסטע רענטע האָבען די ליטװישע יודען געצאָהלט פאַר זײער אָנהויב פון אַ היים. זענען געקומען די נישט־פערגינער אין ליטע און האָבען די דאָזיגע היים צעריסען און צעפּיצעלט, געקומען דער פאַשיזם און האָט די היים צוטראָגען באַלקען נאָך באַלקען, שטיינדעל נאָך שטיינדעל און נישט מעהר װי אַ הויפען מיסט געלאָזט אויף איהר אָרט. און דעם היימלאָזען יודען האָט ער פערפאָלגט, און געהעצט און געבערענט זײַנע טריט; די פערפאָלגונג און די העצע דויערט נאָך ביז איצט.

און דאָ קומט אַ פּרעמיער און ערלויבט זיך צו רעדען פון ליטע װי פון אַ יודישער היים!... װי זאָל דאָס רען פערשטאַנען װערען? סיידען ער מיינט, אַז ער װעט שוין זעהן, אַז ליטע זאָל זײַן פאַר אונז פונקט אַזוי בעקװעם װי די „יודישע היים", די יודישע אויטאָנאָמיע איז פאַר אונז...

דאָס, און נאָר דאָס קען זײַן אמת; אויף עפּעס אַנדערש קען מען פון װאַלדעמאַראַס'ן, דעם ליטװישען פּרעמיער, נישט האָפען.

מעגען דאָס יודען װיסען!

ט.

פערשטאָרבענער קאָמוניסטישער דיפּלאָמאַט
אַן'אור־אייניקעל פון בעריהמטען דװינסקער „בטלן".

(קאָרעספּאָנדענץ פון ריגע צום נ. פאָלקסבלאַט)

דער טעלעגראַף האָט געבראַכט אַ ידיעה, אַז אין לענינגראַד איז געשטאָרבען דער קאָמוניסטישער דיפּלאָמאַט יונה זאַלקינד. דער פערשטאָרבענער האָט געשטאַמט פון אַ בעװאוסטער רבנישער פאַמיליע, און איז געװען אַן אור־אייניקעל פון בעריהמטען דװינסקער גאון ר' יהודה לייב זאַלקינד, בעקאַנט אונטער'ן נאָמען „דער בטלן".

„דער גאון פון זײַן דור" — אַזוי האָט מען גערופען ר' יהודה לייב זאַלקינד. ער האָט זײַן גאַנצע צײַט, װען ער איז נאָר געװען פרײַ פון לערנען, אויסשליסליך געװידמעט די אינטערעסען פון כּלל און מיט דער גרעסטער מסירות נפש געבויט און פערפעסטיגט די כּלל־ענינים פון זײַן שטאָדט און אומגעגענד.

צו דער גאַנצער תּמימות זײַנער איז ער געװען אַ גרויסער װעלט־חכם, דערצו נאָך איז ער געװען דער אמת'ער „גוטער יוד" אין פּשוט'ן זין פון װאָרט. איהם איז נישט שװער געװען זיך צו שלעפּען מײַלען־װײַט אויף אַ צובראָכענעם װאָגען און אויף שלעכטע װעגען, כּדי צו קענען טון אַ טובה.

דער „בטלן" האָט געהאַט אַ גרויסע השפּעה אויף זײַן דור װי אויך אויף די רבנים און גאונים פון זײַן צײַט. הונדערטער רבנים פון דער גאַנצער װעלט פלעגען זיך װענדען צו איהם מיט שאלות און אָהן זײַן װיסען איז נישט געטון געװאָרען קיין שום װיכטיגע תּקנה אין דער רבנישער װעלט.

צום בעדויערען איז געלונגען צונויפזאַמלען גאָר אַ קליינעם טייל פון זײַנע כּתבים, װעלכע זענען שפּעטער אַרויסגעגעבען געװאָרען אין אַ ספר „זכר יהודה".

אין דער הקדמה צום ספר בעקלאָגט זיך „בטלן", דער איצט שוין פערשטאָרבענער ר' יצחק דוד זאַלקינד, אַז טויזענדער חדושי־תּורה און חשיבות פון זײַן זיידען זענען פערפאַלען געװאָרען, מחמת ער האָט נישט געהאַט קיין צײַט זיך איבערצולאָזען קאָפּיעס פון זיי. גאַנצע טעג איז ער געװען פערנומען מיט קהלשע ענינים, און נאָר די נעכט פלעגט ער אויסנוצען אויף צו לערנען תּורה. קהל האָט אַפילו איהם געזאָלט ענטקעגענקומען און צונעהמען אַ פּאָר מורי־הוראות אַלס געהילפען צום גאון. ער האָט אָבער געזשאַלעװעט קהלשע געלד און האָט דערצו נישט צוגעלאָזען.

נאָך דער פּטירה פון גאון האָט זײַן זוהן, דער בעװאוסטער גביר למדן ר' שלמה זאַלקינד זיך געװענדעט מיט אַ בריף צו די רבנים, װאָס האָבען געפיהרט אַ בריף־װעקסעל מיט זײַן גרויסען פאָטער, זיי זאָלען איהם אָפּשיקען די מאַנוסקריפּטען פון די תּשובות, װאָס געפינען זיך בײַ זיי. כּדי זיי צונויפזאַמלען און אָפּדרוקען אין אַ בעזונדער'ען ספר. די רבנים אָבער האָבען דערפון גאָרנישט געװאָלט הערען, און קיין איינער פון זיי האָט נישט צוריקגעשיקט קיין איין כּתב־יד.

ר' יהודה לייב זאַלקינד האָט איבערגעלאָזען צװיי זיהן: ר' ישעיה, װעלכער איז שפּעטער געװאָרען רב אין כאַרקאָװ און דעם אויבענדערמאָנטען ר' זכריה־שלמה, אַ גרויסער למדן און גביר. ער האָט בשעתו געפיהרט גרויסע געשעפטען מיט דער רוסישער „קאַזנאַ". ער איז אויך געװען דער הויפּט־אונטערנעהמער בײַם בויען די בעריהמטע דװינסקער פעסטונג.

ביידע ברידער זאַלקינד האָבען יאָהרען־לאַנג געפיהרט אַ פּראָצעס מיט דער רוסישער רעגירונג װעלכע איז זיי געבליבען שולדיג פאַר'ן בויען די דװינסקער פעסטונג צװיי מיליאָן רובל. דער משפּט האָט זיך געצויגען פון די צײַטען פון אַלעקסאַנדער דעם צװײטען און ערשט אין דער צײַט פון אַלעקסאַנדער דעם דריטען האָט זיך דער משפּט געענדיגט לטובת די ברידער זאַלקינד, װעלכע האָבען בעקומען די גאַנצע פערלאַנגטע סומע.

איינער פון די זיהן פון ר' זכריה־שלמה, ר' אברהם זאַלקינד, איז דער פאָטער פון איצט־פערשטאָרבענעם קאָמוניסט יונה זאַלקינד. ער האָט פאָרטגעזעצט די געשעפטען פון זײַן פאָטער אַלס פּאָדריאַדטשיק און האָט זיך בעזעצט אין פּעטערבורג. ער האָט געהאַט דרײַ קינדער: צװיי זיהן און איין טאָכטער. דער עלטערער זוהן יונה איז נאָך אַלס גימנאַזיסט צוגעשטאַנען צו דער סאָציאַליסטישער בעװעגונג אין װעלכער ער האָט גענומען אַן אַקטיװען אַנטייל. אויף דעם באָדען זענען פאָרגעקומען אָפטע מחלוקות צװישען איהם און זײַן פאָטער, װעלכער האָט איהם נישט געקענט מוחל זײַן, װאָס ער איז אַראָפּ פון „דרך־הישר". די בעציהונגען צװישען איהם און זײַן פאָטער האָבען אָנגענומען אַלץ אַ מעהר שאַרפע פאָרם אַז ער איז סוף־כּל־סוף געצװאונגען געװען צו פערלאָזען זײַן פאָטערס הויז. צוליב זײַן סאָציאַליסטישער טעטיגקייט איז איהם אויסגעקומען אויסצושטעהען אַ סך רדיפות פון דער צאַרען־מאַכט. ער איז מעהרערע מאָל געװען אַרעסטירט און ענדליך האָבען די עלטערען אויסגעװירקט בײַ איהם ער זאָל פערלאָזען רוסלאַנד און אַװעקפאָהרען קיין אויסלאַנד.

דער פאָטער האָט זיך דעם גאַנצען ענין שטאַרק גענומען צום האַרץ, איז קראַנק געװאָרען און איז פון גרויס עגמת־נפש געשטאָרבען..

יונה האָט זיך בעזעצט אין פּאַריז, װאו ער האָט געענדיגט דעם אָרטיגען אוניװערזיטעט.

מיט'ן אויסברוך פון דער רעװאָלוציע, קומט יונה זאַלקינד צוריק קיין רוסלאַנד, װאו ער שליסט זיך תּיכף אָן צו דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי, אַ דאַנק זײַנע גלענצענדע פעהיגקייטען ציהט ער אויף זיך די אויפמערקזאַמקייט פון די לייטענדע קאָמוניסטישע קרייזען און װערט בעשטימט אין דיפּלאָמאַטישען דינסט.

בעת די באָלשעװיקעס האָבען אין יאָהר 1919 אָקופּירט די איצטיגע טעריטאָריע פון לעטלאַנד װערט זאַלקינד בעשטימט אַלס קאָנסול אין ליבאַו און שפּעטער אין מילאַן.

מיט עטליכע יאָהר צוריק האָט מען זאַלקינד'ן אַריבערגעפיהרט קיין מאָסקװע שוין אַלס קאָלעגיום מיטגליד פון אויסערן־קאָמיסאַריאַט און מיט אַ געװיסער צײַט צוריק איז ער בעשטימט געװאָרען אויפ'ן װיכטיגען פּאָסטען אַלס פערטרעטער פון אויסערן־קאָמיסאַריאַט אין לענינגראַד. װעלכען ער האָט פערנומען ביז זײַן טויט.

געשטאָרבען איז יונה זאַלקינד פון אַ שװערער מאָגען־קראַנקהייט אין עלטער פון 44 יאָהר.

מיט זײַן פאַמיליע האָט ער זיך געהאַלטען פון דערװײַטענס און כמעט נישט געהאַט מיט זיי קיין שום מגע־ומשא. פאַר איהם דעם אור־אייניקעל פון בעריהמטען גאון זענען זיי געװען נישט מעהר װי פּשוטע „בורזשוען און קלעריקאַלען".

אויך זײַן צװײטער ברודער איז אַ בעקאַנטער קאָמוניסטישער דיפּלאָמאַט און פערנעהמט איצט דעם פּאָסטען אַלס ערשטער סעקרעטאַר אין דער סאָװיעטישער געזאַנדשאַפט אין רוים.

(י. ט. א.) ה. שער.

א ברייטע און פרוכטבארע טעטיגקייט
דרײַ יאָהר יודישער װיסענשאַפטליכער אינסטיטוט.

(קאָרעספּאָנדענץ פון װילנע צום נ. פאָלקסבלאַט)

אין דעצעמבער װערט דרײַ יאָהר, זינט עס איז צוגעטראָטען צו זײַן אײגענטליכער אַרבייט דער יודישער װיסענשאַפטליכער אינסטיטוט. מיר װילען דעריבער אונטערפיהרען אַ קורצען סך־הכּל אונטער זײַן טעטיגקייט אין משך פון דער לפי ערך זעהר קורצער צײַט אויף װיפיל עס װעלען ערלויבען די ראַהמען פון אַ צײַטונגס־אַרטיקעל.

נישט קוקענדיג דערויף, װאָס די גרינדער פון אינסטיטוט זענען צוגעטראָטען צו דער אַרבייט אָהן אַ גראָשען געלד, האָט זיך אײַנגעגעבען זעהר פיל אויפצוטון אין משך פון די דרײַ יאָהר.

די עטנאָגראַפישע קאָמיסיע

האָט אויפגעזאַמעלט אַ קאָלאָסאַלען מאַטעריאַל. עס זענען שוין אינװענטאַריזירט איבער 40.000 נומערען — גלײַכװערטלעך, לידער, אַנעקדאָטען, לעגענדעס א. אַ. װ. נאָך אייניגע טויזענד דאַרפען אינװענטאַריזירט װערען. דער עטנאָגראַפישער פערמעגן פון אינסטיטוט איז לויט זײַן צאָהל און פערשידענאַרטיגקייט איינע פון די רײַכסטע קאָלעקציעס פון דעם מין. די עטנאָגראַפישע קאָמיסיע האָט עטליכע הונדערט זאַמלער און קאָרעספּאָנדענטען כמעט אין אַלע לענדער, װוּ נאָר יודען געפינען זיך. די עטנאָגראַפישע קאָמיסיע איז אַ צװײַג פון דער פילאָלאָגישער סעקציע, װעלכע האָט אויך אַ חוץ דעם צו פערצייכענען װיכטיגע אויפטוען. זי האָט זיך געשטעלט אין פערבינדונג מיט די אָנגעזעהנסטע יודישע און נישט־יודישע געלערנטע, װעלכע אַרבייטען אויפ'ן געביט פון דער יודישער פילאָלאָגיע, און מיט געמיינזאַמע כּוחות אַרויסגעגעבען דרײַ בענדער שריפטען (צוזאַמען בײַ אַ 1700 שפּאַלטען גרויסען פאָרמאַט), אונטער דער רעדאַקציע פון ד"ר מ. װײַנרײַך און ז. רייזען. אין די שריפטען נעהמען אַנטייל ד"ר ב. װאַכשטיין, (װיען) ד"ר מ. װײַנרײַך (װילנע) י. ל. כּהן (ניו־יאָרק), ד"ר א. לאַנדוי (װיען), דניאל לייבל (תּל־אביב), נ. מייזעל (װאַרשע), ש. ניגער (ניו־יאָרק), מאַקס עריק (װילנע), נ. פּרילוצקי (װאַרשע), פּראָפ. יעוד־נעני קאַנאַראָװ (לענינגראַד), ז. קאַלמאַנאָװיטש, (רינע), פּראָפ. ד"ר אַ. ראַבאַק (קעמבּרידזש), ז. רייזען (װילנע), ד"ר י. שאַצקי (ניו־יאָרק), נחום שטיף (קיעװ), פּראָפ. װ. שטערק (יענע) און אַ גאַנצער רייהע אַנדערע.

די עקאָנאָמיש־סטאַטיסטישע סעקציע

האָט אין יאָהר 1927 דורכגעפיהרט אַן'אויספאָרשונג װעגען דער עקאָנאָמישער לאַגע פון די יודען אין פּױלען. די זעלבע סעקציע פיהרט דורך אַן'אויספאָרשונג װעגען דער מאַטעריעלער לאַגע פון דער יודישער אַקאַדעמישער יוגענד. די סעקציע האָט אַרויסגעגעבען דעם ערשטען באַנד פון איהרע שריפטען מיט אַרטיקלען פון י. לעשטשינסקי (די ענטװיקלונג פון יודישען פאָלק פאַר די לעצטע הונדערט יאָהר, פּראָפעסיאָנעלער בעשטאַנד פון די יודען אין מזרח־ און צענטראַל־אייראָפּע), פּראָפ. שמעון דובנאָװ (װאָס פעהלט אין אונזער עקאָנאָמישער געשיכטע), י. קאַראַלניק (דאָס יודענטום אין פּױלען לויט די לעצטע פאָלקסציילונגען) און אַנדערע. דער באַנד האַלט בײַ 600 שפּאַלטען גרויסען פאָרמאַט.

די היסטאָרישע סעקציע

פערענדיגט איצט דעם זאַץ פון איהר ערשטען באַנד שריפטען, װעלכער האַלט 45 דרוק־בויגען גרויסען פאָרמאַט. אין דעם באַנד זענען פערעפענטליכט אַ רייהע װערטפולע אַרבייטען פון אונזערע אָנגעזעהנסטע פאָרשער אויף דעם געביט פון יודישער געשיכטע, װי אויך אַ גרויסע צאָהל ביז איצט נישט פערעפענטליכטע װיכטיגע דאָקומענטען. פון די לעצטע דאַרף דערמאָהנט װערען דער פּנקס פון דער „אגודת הסוציאַליסטים העברים בלונדון". װעלכע עס האָט געגרינדעט אַהרן ליבערמאַן.

די פּסיכאָלאָגיש־פּעדאַגאָגישע סעקציע.

האָט זיך אָרגאַניזירט שפּעטער װי די איבריגע סעקציעס. זי ענטװיקעלט לעצטענס אַן'אינטענסיװע אַרבייט בײַם זאַמלען מאַטעריאַלען צו דער געשיכטע פון דער יודישער פּעדאַגאָגיק און טרעט בײַסלעכװײַז צו אויסצופאָרשען די לאַגע פון דעם יודישען קינד לויט די נײַעסטע װיסענשאַפטליכע מעטאָדען.

די ביבליאָגראַפישע צענטראַלע

רעגיסטרירט דאָס געדרוקטע יודישע װאָרט פון דער גאָרער װעלט, סײַ פון ביכער, סײַ פון צײַטשריפטען און צײַטונגען, די טעג איז אַרויס דאָס ביבליאָגראַפישע יאָהרבוך פאַר 1926 - 1927, װאָס גיט אונז אויף 480 ענג־בעדרוקטע זײַטען אַ פולע רשימה פון די פּעריאָדישע און איינמאָליגע אויסגאַבעס, װאָס זענען ערשינען אין יאָהר 1926, פון די פּעריאָדישע אויסגאַבעס, װאָס האָבען אָנגעהויבען אַרויסצוגעהן אין יאָהר 1927, און פון די ביכער, װאָס זענען אַרויס אין יאָהר 1927. איהר האָט אויך אין יאָהרבוך אַ רובריק אונטערן נאָמען „װיסענשאַפט, ליטעראַטור און קונסט אין יאָהר 1926", אַ רשימה פון פּעריאָדישע אויסגאַבעס אין אַנדערע שפּראַכען, װאָס קומען אָן אין דער ביבליאָגראַפישער צענטראַלע און אַנדערע װיכטיגע ידיעות. די בעדייטונג פון יאָהרבוך איז נאָך גרעסער, װען מיר נעהמען אין בעטראַכט, אַז ביז איצט האָבען מיר אין יודיש אַזאַ האַנדבוך נישט געהאַט.

װען מיר װעלען נאָך דערמאָנען װעגען מוזעי פון אינסטיטוט (דערין דער טעאַטער־מוזעי א"נ פון אסתר רחל קאַמינסקי), אַרכיװ און ביבליאָטעק װעלכע האָבען זעהר פיל װערטפולע מאַטעריאַלען, װאָס אַנדערשװאו װאָלטען מיר עס נישט, דאַן װעט פאַר יעדען אײנציגען, דוכט מיר, קלאָר װערען, װאָס פאַר אַ קאָלאָסאַלע אַרבייט דער אינסטיטוט טוט אויף. לאָמיר דערצו נישט פערגעסען, אַז די גאַנצע אַרבייט פון אינסטיטוט האָט געקאָסט פאַר דער גאַנצער צײַט סך הכּל 50.000 גילדען, בעת לויט'ן פּראָיעקט פון נחום שטיף, האָט דער בודזשעט פון אינסטיטוט געדאַרפט בעטרעפען בײַ 200,000 גילדען יעהרליך. עס זענען געװען מאָמענטען, װען עס איז ממש

קיין איין גראָשען נישט געװען

אויף די נויטװענדיגסטע הוצאות, דאָס האָט, פערשטעהט זיך טאָרמאַזירט די אַרבייט, און אויב מיר האָבען דאָך צו פערדאַנקען אַזאַ גרויסען אַקטיװ אין דער אַרבייט פון אינסטיטוט, איז עס צו פערדאַנקען בלויז דעם אומשטאַנד, װאָס די אָנפיהרונג פון אינסטיטוט האָט געאַרבייט גאַנץ אומזיסט, דאָס װעלכע אַ גרויסער טייל פון די טעכנישע מיטאַרבייטער, און די איבעריגע האָבען זיך בעגנוגנט מיט אַ גאַנץ מינימאַלען אָפּצאָהל.

לעצטענס פיהרט אָן דער אינסטיטוט אַן'אַקציע מיט'ן צװעק זיך צו פערזיכערען כאָטשבי אַ מינימאַלען בודזשעט און

נישט זײַן אָנגעװיזען

בלויז אויף דער צופעליגער אונטערשטיצונג פון זײַנע פרײַנד, װי ביז איצט. אַ דאַנק דער ענערגישער מיטהילף פון זײַן געטרײַער נאָװאַרדיע און די פּער־

(װײַטער זעה 7־טע זײַט)

כעמיש-באַקטעריאָלאָגישע לאַבאָראַטאָריע
מאַגיסטער נ. שאַץ
פּעטריקאָװער 37, 2. שט., פראָנט.
אַנאַליזען פון קאָל, אורין, לייכען א. אַ. װ.
אורין-אַנאַליז – 4 זל.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

13
דאנערשטאג
י'
כסלו תרפ"ט

דעצעמבער
זון-אויפגאנג 7.40
זון-אונטערגאנג 3.24

צוגאב-קאנטראל-פערזאמלונג.

פון דינסטאג דעם 11-טען ביז דעם 21. דעצעמבער וועלען דויערן די צוגאב-קאנטראל-פערזאמלונגען פאר רעזערוויסטען און לאנדשטורם, וועלכע וואוינען אין לאדז. צו די צוגאב-קאנטראל-פערזאמלונגען דארפען זיך צושטעלען:

1) רעזערוויסטען און לאנדשטורם מיט און אהן געווער (קאטעגאריעס A, C, C 2 און D) פון די יאהרען 1903, 1900 און 1888.

רעזערוויסטען (קאטעג. A) פון די יאהרען 1890, 1891, 1894, 1895, 1896, 1897 1898 און 1899, וועלכע האבען זיך געדארפט מעלדען צו די מיליטערישע איבונגען און האבען זיי צוליב וועלכע ס'איז סבות נישט דורכגעמאכט.

3) רעזערוויסטען און לאנדשטורמען (קאטעגאריע A, C און C 1) פון די יאהרגענג 1887, 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897, 1898, 1899 און 1901, וועלכע האבען זיך געדארפט צושטעלען צו די קאנטראל-פערזאמלונגען אין די יאהרען 1925, 1926 און 1927 און האבען עס צוליב וועלכע ס'איז סבות נישט אויסגעשטעלט.

די וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14 פאליציי-קאמיסאריאט דארפען זיך צושטעלען אין דער פ. ק. או. 2 אויף ניי-ציגעלגאס 51 דעם 17, 18, 19, 20 און 21 דעצעמבער; די וואס וואוינען אין 2, 3, 5, 8 און 9 פאליציי-קאמיסאריאט דארפען זיך צושטעלען אין פ. ק. או. 1 אויף נאוואָ-טארגאווא 18 דעם 11, 12, 13, 14 און 15 דעצעמבער.

מ'דארף זיך צושטעלען פינקטליך 9 א זייגער פריה מיט דעם מיליטערישען ביכעל, מאביליזאציע-קארטע און אנד. מיליטערישע דאקומענטען.

וועגען פעסער

(—) דאס מיניסטעריום פון אינערן בעשטעטיגט, אז סיי די פעראָרדנונג פון מלוכה-פרעזידענט פונ'ם 16 מערץ 1928 וועגען עווידענץ און קאנטראל איבער דער בעוועגונג פון דער בעפעלקערונג סיי די אויספיהרונגס-פעראָרדנונגען זעהען נישט פאָרויס קיין פליכטען מצד די בירגער צו האבען פערזענליכע דאקומענטען פעסער. די בירגער האבען דאס רעכט צו פערלאנגען פון די גמינעס, וואו זיי וואוינען, מען זאל זיי ארויסגעבען פערזענליכע דאקומענטען, לויט וועלכע עס וועט זיי זיין לייכטער זיך צו לעגיטימירען.

דאס בעזיצען פון א פערזענליכען דאקומענט איז אנבעלאנגט אין דעם גוטען ווילען פונ'ם בירגער, ווער עס וויל קען האבען אזעלכען ווער נישט — איז נישט געצוואונגען אזעלכען צו בעזיצען.

וועגען פרעמדע.

(2) דאס האנדעלס-מיניסטעריום האט ארויסגעגעבען א פעראָרדנונג, אז די פרעמדע אונטערטאנען דארפען נישט ספעציעל אבצוגעבען קיין דעקלאראציעס וועגען זייערע האנדעלס-אדער אינדוסטרי-אונטערנעהמונגען אין פוילען. אזעלכע דעקלאראציעס דארפען אפגעבען נאר אזעלכע פרעמדע, וואס וועלען ערשט עפענען אונטערנעהמונגען אין פוילען.

פערלענגערט די שטיצע פאר ארבייטסלאזע.

(וו) די פערוואלטונג פונ'ם ארבייטסלאזען-פאנד האט בעקומען א פעראָרדנונג פונ'ם מיניסטעריום פון ארבייט און געזעלשאפטליכער-שוץ צו פערלענגערן אויף נאך 17 וואכען דאס רעכט פון די ארבייטסלאזע צו בעקומען אונטערשטיצונג פונ'ם ארבייטסלאזען-פאנד.

Dr. med. St. Heinrich
POMORSKA 10, TEL. 47-67
ספעצ. פון אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
בעהאנדלונג מיט קווארץ-לאמפען-שטראהלען
נעהמט אן פון 2—3 נאכמ. און פון 4—7 אווענד

דער איצטיגער צושטאנד פון דער טעקסטיל-אינדוסטריע.

דער דירעקטאר פון גרויס - אינדוסטריעלער טעקסטיל-פערבאנד ד"ר בארטשינסקי האט כאראקטעריזירט דעם איצטיגען צושטאנד פון דער טעקסטיל-אינדוסטריע אין פוילען.

— אין פוילען פאלט אויס 1 שפינדעל אויף 20 נפשות, בעת אין טשעכאסלאוואקיען צ. ב., וואס איז פיל קלענער פון פוילען — קומט אויס 4 שפינדעל אויף 1 קאפ. א שווערען קאמף קומט אויס צו פיהרען דער טעקסטיל-אינדוסטריע פאר בעהערשען די פרעמדע מערק אבער א דאנק דער עלאסטישקייט פון דער טעקסטיל-אינדוסטריע און איהרע ספעציעלע פעהיגקייטען צוצופאסען זיך צו די ווירטשאפטליכע בעדינגונגען ווערען די שוועריגקייטען ביסלעכווייז בעהויפטעט און אויסלענדישע מערק ווערען בעהערשט און דער אינערליכער מארק וואקסט כסדר.

א שווערע אויפגאבע, וואס וועט נאך נישט באלד קענען געלעזט ווערען, איז — צו בעקעמפען דעם אימפארט פון אויסלענדישע סחורות. דער דאזיגער אימפארט ווערט פערלייכטערט דורך די גינסטיגע קרעדיט-בעדינגונגען וואס אויסלאנד גיט.

דער אימפארט קען בעקעמפט ווערען דורך דער בעסערער קוואליטעט פון אונזערע ארטיקלען, די בלויזע פראפאגאנדע וועט ווייניג אויפטון.

די עקספארט-פאליטיק טרעפט אן אויף בעדייטענדע שוועריגקייטען, מ'דארף זיך אפגעבען א חשבון דערפון, אז די פוילישע טעקסטיל-אינדוסטריע איז נישט קיין עקספארט-אינדוסטריע, עס עקזיסטירען קאנקורענץ-מאמענטען און אנדערע שטערונגען, דער מארק ענטוויקלט גאנץ אפט, ווייל די קאנסומציע איז נישט סטאביליזירט און נישט שטענדיג גלייך, אין עקספארט איז אבער אויך פאראהן א גינסטיגער מאמענט. דאס איז דאס פערשטארקען זיך פון עקספארט אין די עקאנאמישע לענדער. דער טעקסטיל-עקספארט איז א פאסיווער, ווייל מיר פיהרען ארויס ביליגע סחורות. פיהרען אבער אריין טייערע סארטען. דער אימפארט פון 1 קילא סחורה מאכט אויס דורכשניטליך 13,6 זל. און דער ארויספיהר נאר 6,5 זלאטים.

דער פוילישער האנדעלס-בילאנס וועט שטענדיג פיהלען די לאסט פון דעם אריינפיהר פון רויהשטאפען פאר דער טעקסטיל-אינדוסטריע.

די מיינונג פון ה' דעוועי וועגען דער לאדזער אינדוסטריע איז ארויסגערונגען פון א נעמיסער אינפארמאציע פון די פוילישע און אמעריקאנישע בעדינגונגען און פון א געוויסען רעכען-פעהלער.

אנאליזירענדיג דאס פראבלעם, וועלכעס איז פערבונדען מיט דער סאציאלער געזעצגעבונג און פאראיבערגעהענדיג דורך א גאנצע ריידע ערשיינונגען (שטרייקען, מארגניזירונג פון דער אינדוסטריע, אכט-שעה'דיגער ארבייטס-טאג, זויגלינגס-היימען, אומזאנדשטייער שטעלט זיך ד"ר בארטשינסקי אק עו דער מיינונג, אז די לאדזער אינדוסטרי סאבאטירט די סאציאלע געזעצגעבונג, און בעטאנט, אז די אינדוסטריע בעמיהט זיך זיי צו רעאליזירען אין די ראהמען פון דער ווירטשאפטליכער מעגליכקייט.

אנ'איינהייטליכער פראגראם פון דער פראדוקציע איז א ברענענדע פראגע, אויפ'ן וועג צו דעם דאזיגען פראגראם האט ה' דעוועי געוואלדיגע פערדינסטע, ווייל ער האט ערקלערט, אז ווייטער קען אזוי נישט געהן.

די בוימוואל-אינדוסטריע געפינט זיך אין פעריאד פון ארגאניזאציע, וועלכע קען האבען פאר איהר ענטוויקלונג א געוואלדיגע בעדייטונג.

די שוידערליכע טראגעדיע אויף שענקעוויטש-גאס.

פרטים, ווי אזוי די מוטער האט דערשאסען איהר קינד און זיך אליין.

(2) ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט אין נעכטיגען נומער פון אונזער צייטונג האט זיך עהרענעכטען אין אוונט אפגעשפילט אויף שענקעוויטש גאס 62 א שרעקליכע טראגעדיע: די פרוי פון בעאמטען אין דער שטעטישער סטאראסטווע וויטאלד לוטשאקאווסקי — וויקטאריא לוטשאקאווסקא האט דערשאסען איהר נייןחדשים'דיג מיידעלע און נאכדעם אליין בעגאנגען זעלבסטמארד.

די פרטים פון דעם באמת שרעקליכען פארפאל זענען אזוי שוידערליך, אז עס גלויבט זיך קוים, אז עס אזעלכעס קען אין לעבען פאסירען.

עס ווייזט זיך ארויס, אז די לוטשאקאווסקא נאכדעם ווי זי האט

דערשאסען איהר קינד

האט זי נאך זיך לאנג געפארעט ארום קינד: זי האט דעם קינד ארומגעוואשען דאס העפעל פארבאנדאזשירט די וואונד, אנגעטאן א ריין טשעפעקעל, עס איינגעצען איבערגעטאן אין די יום-טוב'דיגע קליידלעך, צוגעגרייט מיט אלע קלייניגקייטען צו דער קבורה. ע ס איז דערפון געדרונגען, אז די אומגליקליכע מוטער האט זיך לאנג געטראגען מיט'ן שרעקליכען געדאנק און געגרייט בעארבייט דעם פלאן פון איהר גרויזאמען טאט.

נאכדעם ווי זי האט דאס קינד, ווי א ליאלקע אויסגעפוצט און אריינגעלעגט אין וויגעלע, האט זי זיך גענומען צו זיך.

עס איז א סברה, אז די אומגליקליכע איז בעגאנגען

א דאפעלטען זעלבסטמארד.

אז זי האט צוערשט אויסגעטרונקען זאלץ-זויער און נאכדעם אין זיך געשאסען. די קויל האט געטראפען אין רעכטען שלייף, ארויסגעהאקט א אויג און געבליבען שטעקען אין קאפ אונטער'ן שארבען.

די פערוואונדעטע איז צום בעוואוסטזיין נישט געקומען.

(—) נעכטען אונדערפריה איז פארגעקומען א קאנסיליום פון דאקטוירים, וועלכע האבען בעשלאסען צו מאכען א באלדיגע אפעראציע ווייל עס איז געווען א ספק צי מיט דער קויל אין קאפ וועט די לוטשאקאווסקא איבערלעבען דעם טאג.

די אינטעסיווע אויספארשונג פעסטצושטעלען די סיבות פון דער שרעקליכער טראגעדיע האט קיין ממשותדיגעס נישט געבראכט. עס טראגען זיך קלאנגען, אז נישט קוקענדיג דערויף וואס דאס פארפאלק לוטשאקאווסקי האבען אויסערליך געלעבט בשלום, איז צווישען זיי דאך נישט אלץ געווען אין ארדנונג. די לוטשאקאווסקא איז [illegible] וויטאלד'ס די דריטע פרוי.

די צווייטע ווערסיע איז, דאס, וואס עס דערצעהלט דער מאן, אז זיין פרוי האט שוין פון לאנג געליטען אויף א נערווען ערשיטערונג, זי פלעגט אפט בעקומען אטאקען, פון משוגעה נאך פאר דער חתונה דאס זאל געווען זיין א פועל יוצא פון די שרעקליכע איבערלעבונגען בעת דער מלחמה, לעצטענס איז די פרוי לוטשאקאווסקא אויסערליך געווען איינגאנצען רוהיג. דער ארט אבער מיט וועלכען זי האט פערטראכט און אויסגעפיהרט איהר שרעקליכען טאט בעווייזט אויף א געוויסער מאניאקאלישקייט, בעווייזט אז די פרוי איז נישט געווען ביים פולען זינען.

מיט'ס געוואלד געלעבען א גט זיין ווייב אין גאס.

עהערגעכטען ארום 8 א זייגער אין אוונט האבען זיך אויף סטאראלניאנא גאס דערהערט מוראדיגע געשרייען. ס'זענען זיך צונויפגעלאפען מענשען, וועלכע האבען דערזעהען אנ'אריגינעלע סצענע.

אנ'ארימע פרוי, אין אפגעריסענע מלבושים איז געשטאנען זיך געריסען פאר די האר און מוראדיג געשריגען און נעבען איהר איז געשטאנען א חסידישער יוד זי געהאלטען פאר דער בלוזקע און דוקא געוואלט דער פרוי עפעס אריינשטופען אין בוזעם, ווען ס'זענען זיך צואמענגעקומען מענשען, איז דער יוד ענטלאפען און די יודענע איז געבליבען ליגען א פערחלשטע אויף דער ערד. מ'האט די פרוי דערמונטערט און זי האט דערצעהלט פאלגענדע געשיכטע.

מיט 8 יאהר צוריק האט זי אין זשוכלין חתונה געהאט מיט א יונגערמאן א סקערניעוויצער חסיד, יחיאל זאנגער. זי האט בעקומען א חוץ נדן אויך א שטוב, זיי האבען אנגעהויבען האנדלען אויף טערגער און ס'איז זיי אוועק גארנישט שלעכט. זי האט געהאט א קינד, דאן א צווילינג, אבער די קינדער האבען זיך נישט ערצויגען און זענען יונגערהייט געשטארבען, זייט דעמאלט האט אויך די פרוי אנגעהויבען צו קרענקען און מ'האט זי צוויי מאל א ערירט. פלוצלונג מיט 2 יאהר צוריק איז דעם חסידישען מאן איינגעפאלען, אז ער וויל ליקווידירען זיינע געשעפטען אין זשיכלין און אריבערפאהרען קיין לאדז, אזוי האט ער אויך געטון, ער איז געקומען מיט זיין פרוי קיין לאדז און נעדונגען א צימער אויף דרעוונאווסקא 32. אויך דא האבען זיי זיך פערנומען מיט טארג-האנדעל און געבען סחורה אויף ראטעס, זיי האבען נעהאט א פערמעגען פון עטליכע הונדערט דאלאר און האבען דערפון געהאט פרנסה.

אין לאדז האט אבער דער חסידישער יונגערמאן געווארפען אנ'אומחן אויף זיין פרוי און געזוכט מיטלען ווי אזוי זי פטור צו ווערען, מיט 2 חדשים צוריק האט ער צוגענומען דאס ביסעל געלד און אלע זאכען פון שטוב און איז נעלם געווארען. די עלענדע פרוי, וועלכע איז געבליבען אהן דעם ערשטען ביסען ברויט, האט איהם אנגעהויבען ארומצוזוכען און נאך לאנגע מיה האט זיך איהר איינגעגעבען צו דערגעהען, אז איהר מאן האלט זיך אויף ביי זיינס א ברודער אין לאדז. זי איז דארט אהין אבער דער סקערניעוויצער חסיד האט אפילו נישט געוואלט רעדען מיט איהר, ווער שמועסט נאך איהר עפעס געבען צו דערהאלטען דאס לעבען.

עהערנעכטען אין אוונט האט דער מאן זעהט אויס נאכשפאנירט זיין פרוי און אויף סטאראלניאנא גאס איז ער זי בעפאלען און געפרובט אריינצושטופען א גט אין בוזעם, דאס האט זיך איהם נישט איינגעגעבען, און ער איז ענטלאפען.

די פרוי איז נעכטען געקומען אין ראבינאט און געבעטען הילף.

פראצעס וועגען א גרויסער גנבה.

דעם 27. אויגוסט פון ה. י. איז אין הויז פון רייכען סוחר ישראל וואלדמאן (פארזשעטשנא 10) פארגעקומען א גנבה.

די רינסם פון די וואלדמאנס פרימה טאכער, האט אויסגענוצט די געלעגענהייט ווען אין שטוב איז קיינער נישט געווען, אויסגעהאקט די טיר פון דער שאנק און ארויסגענומען א קאסעטקע מיט א גרויסער סומע געלד.

בעת דער אויספארשונג האט מען ארעסטירט דער גנבטעם מאן, א טויב-שטומען; מען האט אבער פון איהם גארנישט געקענט דערגעהן, ער האט נאר געוויזען, אז מען דארף זיין ווייב זוכען פאהרען. ה' וואלדמאן האט געפאלגט, גענומען א טאקסובקע ארויפגעזעצט דעם טויב-שטומען, א פאר אגענטען און אליין אויך זיך ארויפגעזעצט און דער טויב-שטומער האט געוויזען דעם וועג קיין סטערצאוו צו דער גנבטעם א ברודער, נאכדעם קיין אשיאקאוו צו קרובים, מען האט אבער פרימה'ן דארטען נישט געטראפען.

טרעפט זיך אבער א מעשה, אז ווען די טאקסובקע מיט וועלכער עס זענען געפאהרען די אויספארשער איז צוריקגעקומען פון דער נסיעה און זיך אפגעשטעלט אויף רייטמאנט-פלאץ, איז צום שאפער צוגעקומען א יונגערמאן און איהם געהייסען צופאהרען אויף ריבנא 5, וואו עס ווארט אויף איהם א פערשוין. אויף ריבנא האט זיך אין דער טאקסובקע אריינגעזעצט א געריכט פערוואלירטע פרוי אין טרויער און זיך געהייסען פיהרען קיין פאביאניץ, אין פאביאניץ האט זי געהייסען זיך אפשטעלען אויף פאפשעטשנא 10, בעצאהלט דעם שאפער וויפיל ער האט פערלאנגט און געהייסען קומען נאך זיך אויפ'ן צווייטען טאג, ווייל זי וויל פאהרען ווייטער.

דער „פערשוין" האט אויסגעזוען דעם שאפער פערדעכטיגט און אונטער'ן איינדרוק פון דער אויספארשונג, וועלכע ער האט איינערפריה מיטגעמאכט, איז ער נעגאנגען צו וואלדמאנען און דערצעהלט וועגען דער פערדעכטיגער פאסאזשירקע. וואלדמאן מיט דעם שאפער, מיט א פארשטעהער פון דער אויספארשונגס-מאכט האבען זיך געלאזט קיין פאביאניץ און אויף דעם אנגעוויזענעם ארט ווירקליך געטראפען די גנב'טע.

מען האט ביי איהר געפונען שוין נישט דאס גאנצע געלד נאר 7,600 זלאטעס און 211 דאלאר, דאס איבריגע געלד האט מען געפונען ביי א געוויסער בלאך (ריבנא 5) 1,300 זלאטעס און 3 דאלאר, און ביי יוסף רומא (לוטאמירסקא 16) 205 זלאטעס און 1 דאלאר.

דאס גאנצע „רריטעל" איז נעכטען געשטאנען פאר'ן קרייז-געריכט.

דאס געריכט האט פערמשפט די פרימה טאכער אויף 2 יאהר טורמע, יוליא בלאך אויף 6 חדשים און יוסף רומא אויף 2 חדשים טורמע.

מאלי פיקאן און יעקב קאליך
וואו? ווען?

ווידער אַ שרפה אין ווידזעווער מאַנופאַקטור.

נעכטען האַלב עלף אין אָווענד איז די שטאָט אַלאַרמירט געוואָרען פון אַ שרפה, וועלכע איז אויסגעבראָכען אין דער ווידזעווער מאַנופאַקטור. ס'איז באַלד אַרויסגעפאָהרען אויפ'ן אָרט פון דער שרפה די צעהנטע און צווייטע אָפּטיילונגען פון די פייערלעשער מיט'ן קאָמענדאַנט מאַקס קאָהן אין דער שפּיץ.

ווי ס'האָט זיך אַרויסגעוויזען האָט אָנגעהויבען ברענען די טרוקען-אָפּטיילונג. דורך די פענסטער האָט אַרויסגעזעצט אַ שטאַרקער רויך. ס'איז געלונגען דאָס פייער צו לאָקאַליזירען. ס'איז אָפּגעברענט געוואָרען אַ טייל פון דריטען שטאָק מיט 6 געהילפס-מאַשינען און אויך די צוגעגרייטע הילצערנע שפּולקעס פאַר נײ גאַרן.

דער שאָדען איז אַ בעדייטענדער.

אַ גרויסע אַנטי-שווינדזוכט-אַקציע.

מיר שטעהען פאַר אַ גרויסע אַנטי-שווינדזוכט-אַקציע, די גאַנצע געזעלשאַפט וועט זיכער ווי איין מאַן זיך שטעלען צום קאַמף מיט דער ראָזיגער געזעלשאַפטליכער קראַנקהייט וואָס הייסט שווינדזוכט, אין איצטיגע מאָמענט זענען אין לאָדז פאַרהאַן דריי פירטעל מיליאָן מענשען קראַנק אויף שווינדזוכט יע־עס יאָהר שטאַרבען אויף שווינדזוכט 70 טויזענט מענשען.

בעזונדערס איז אַקטועל די פראַגע פון קאַמף מיט שווינדזוכט אין לאָדז מיט איהרע צעהנדליגער טויזענדער אַרבייטער. איינער פון די בעדייטענדסטע אָנפיהרער פון דער אַנטי-שווינדזוכט-אַקציע אין לאָדז איז ד"ר סטערלינג, וועלכער האָט זיך אַזוי געשפּרעך אַרויסגעזאָגט וועגען דעם אופן פון פיהרען דעם קאַמף מיט שווינדזוכט.

די היינטיגע ריכטונג אין דער געזעלשאַפטליכער מעדיצין האָט פאַר אַן'אויפגאַבע ניכער צו פאַרהיטען פון קראַנקהייטען, איידער צו היילען קראַנקע, דער קאַמף מיט שווינדזוכט דאַרף אויך אויף אַזאַ אַ'פן געפיהרט ווערען.

דער כאַראַקטער פון דער לאָדזער סעקציע צו קעמפען מיט שווינדזוכט איז אַ געזעלשאַפטליך פאַרהיטענדער און נישט קיין היילענדער. דאָס היילען שווינדזוכטיגע לאָזען מיר איבער דער דאָקטוירים-פּראַקטיק, קראַנקען־קאַסע און שטאָטישע אַמבולאַטאָריעם.

די סעקציע וועגען אָן אַנטי־שווינדזוכט־אימפונגע ביי זויג־קינדער, גיט אַרויס אומזיסט בעטען, כדי די שטוב־מענשען זאָלען נישט זיין געצוואונגען צו שלאָפען צוזאַמען מיט אַ שווינדזוכט־קראַנקען, און גיט אַרויס טערמאָמעטערס און שפּיי־קעסטלעך.

*

(מ) כדי אָפּצוהאַלטען דעם ווייטערדיגען ענטוויקלען זיך פון דער שווינדזוכט־קראַנקהייט מוז פערגרעסערט ווערען די צאָהל בעראַטונגס־שטעלע, סאַנאַטאָריעס און שפּיטאָל־בעטען. אויף דעם דאָזיגען צוועק זענען נויטיג קאָלאָסאַלע געלד־מיטלען, וועלכע מוזען קומען פון דער געזעלשאַפטליכער אָפּפערווילינקייט. אין צוזאַמענהאַנג דערמיט אָרדענט איין דער פּוילישער אַנטי־שווינדזוכט־פערבאַנד אונטער'ן פּראָטעקטאָראַט פון מלוכה־פּרעזידענט, פון 1. דעצעמבער ביז 10. יאַנואַר, אַזוי־גערופענע אַנטי־שווינדזוכט־טעג. אין די דאָזיגע טעג וועלען אומעטום פערקויפט ווערען אָפּצייכנונגען, וועלכע די בעפעלקערונג וועט זיך זיכער נישט אָפּזאָגען צו קויפען. לאָדז קען זיך ריהמען מיט איהר טעטיגקייט אויפ'ן געביט פון קאַמף מיט שווינדזוכט, ווייל לאָדז איז געווען די שטאָט, וועלכע האָט דעם קאַמף אָרגאַניזירט אויף אַ געזעלשאַפטליכען אופן און וועלכע האָט איבערגעיאָגט אַפילו די הויפּט שטאָט.

די אויפגאַבע פון דער סעקציע איז בעוואוסטזיניג צו מאַכען די בעפעלקערונג וועגען בעקעמפען שווינדזוכט.

וואַהלען צו דער האַנדעלס-קאַמער אין קליינהענדלער-פעראיין

(אַגראַדאָווע 10).

נעכטען איז אין קליינהענדלער-פעראיין פון די האַלעס און מערק (אַגראַדאָווע 10) פאָרגעקומען אַ וואַהל-פערזאַמלונג. ס'איז געוועהלט געוואָרען דער פערטרעטער פון פעראיין אין דער האַנדעלס-קאַמער. דעם פאָרזיץ האָט געפיהרט דער וואַהל-קאָמיסאַר אינזש. בייער, נאָכדעם ווי דער פאָרזיצער ל. ראָזענבערג האָט פאָרגעשלאָגען די קאַנדידאַטור פון וויצע-פאָרזיצער פון פעראיין ה' ב. וואָלמאַן זענען פאָרגעקומען געהיימע וואַהלען און ס'איז איינשטימיג אויסגעוועהלט געוואָרען ה' ג. וואָלמאַן.

סוחרים וואָס פערקויפען אויף ראַטעס אָרגאַניזירען זיך.

(2) ביים סוחרים-פעראיין, פּיעטריקאָווער 73 האָט זיך געגרינדעט אַ סעקציע פון די פירמען, וואָס גיבען סחורות און אַנדערע זאַכען אויף ראַטעס, די סעקציע האָט פאַר אַן'אויפגאַבע צו קעמפען מיט די נישט-געוויסענהאַפטע קליענטען, וועלכע קומען נישט נאָך זייערע פערפּליכטונגען, ס'איז בעשלאָסען געוואָרען צו פערעפענטליכען אַ שוואַרצע ליסטע פון די ראַטעס-קליענטען, וועלכע צאָהלען נישט זייערע חובות.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען.

(2) פ. וואָיטיצקי (נאַפּיורקאָווסקאַ 27), וו. דאַניעלעצקי (פּיעטריקאָווער 127) אילניצקי און צימער (וואָלטשאַנסקאַ 37) לייגנוועבער (פריי-הייטס-פּלאַץ 2), האַרטמאַן (מלינאַרסקאַ 1) י. קאַהאַנע (אַלעקסאַנדראָווסקאַ 80.

פערברענט געוואָרען אַ באַנדיט

(2) ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט איז אין טשענסטאָכאָוו אין מיטען פון דער שטאָט פאָרגעקומען אַ באַנדיטען-אָנפאַל אויף דעם וואָזשני פון שטייער-אַמט.

די טשענסטאָכאָווער פּאָליציי האָט געפיהרט אַן'ענערגישע אויספאָרשונג און איז שוין געווען אויף די שפּורען פון'ם באַנדיט. נעכטען איז צוליב אַן'אומבעוואוסטע סיבה אויסגעבראָכען אַ שרפה הינטער טשענסטאָכאָוו. ס'זענען פערברענט געוואָרען 3 שטאַלען. אין איינעם פון די שטאַלען האָט מען נאָך דער שרפה געפונען אַ פערברענטען טויטען קערפּער. ווי ס'האָט זיך אַרויסגעשטעלט, איז דאָס געווען דער באַנדיט, וועלכער האָט אויסגעפיהרט דעם אָנפאַל אויף דעם וואָזשני פון שטייער-אַמט.

די סיבה פון דער גרויסער בוי-קאַטאַסטראָפע

(2) נעכטען האָט אַ ספּעציעלע קאָמיסיע פון דער וואָיעוואָדזטווע גענוי קאָנטראָלירט דאָס אָרט פון דער בוי-קאַטאַסטראָפע אויף אַל. 1 מאַי 59. צו דער קאָמיסיע געהערען דער פאָרשטעהער פון דער קרייז-דירעקציע פאַר עפענטליכע אַרבייטען אינזש. וואָזשניצקי, פון דער זיכערהייטס-אָפּטיילונג ביי דער וואָיעוואָדזטווע — כרעמפּינסקי, פון מאַגיסטראַט — אינז. וואָלאַדזשקאַ און אינז. שפער און קאָמיסאַר פראַנקאָווסקי.

די קאָמיסיע האָט פעסטגעשטעלט, אַז די מאַטעריאַלען צו דעם בוי זענען געווען זעהר שלעכטע און דער בוי איז אויך געפיהרט געוואָרען אָהן טעכנישער אויפזיכט, ווייל אינזש. צודראַנסקי האָט קיינמאָל נישט קאָנטראָלירט די אַרבייט.

די קאָמיסיע האָט פאָרבאָרדערט תיכף פונאַנדערצונעהמען די איבעריגע טיילען פון הויז, וועלכע דראָהען איינצופאַלען. די דאָזיגע אַרבייטען דאַרפען געפיהרט ווערען אונטער דער אויפזיכט פון אַ פעראַנטוואָרטליכען אַרכיטעקט.

„זאַוויערטשע"

די פאַבריקען פון דער אַקציען - געזעלשאַפט „זאַוויערטשע" האָט זיך אַ דייה מיט יאָהרען געפונען אין די הענד פון דער פאַמיליע גינזבורג. נאָך דער מלחמה האָט זיך די פאַבריק געפונען אין אַ שווערען מאַטעריעלען מצב און בעקומען אַ גרויסע הלוואה אין האָלענדישען קאָנסאָרציום „אינטערא". איצט זאָל די פאַבריק פאָרמעל איבערגעהען אין אייגענטום פון דעם קאָנסאָרציום, וועלכע איז פינאַנסירט דורך „דער האָלענדישער באַנק פאַר דעם מיטלענדישען ים". אַזוי, אַז דער ביז איצטיגער אַקציען-קאַפּיטאַל וועט רעדוצירט ווערען ביז 2 מיליאָן זל. און נאָכדעם געהויבען ווערען ביז 9 מיליאָן, דערביי וועט דעם גאַנצען אונטערשיד ביים אַרויסלאָזען די נייע עמיסיע אַרונטערנעהמען דאָס נייע קאָנסאָרציום און בעקומען אויף אַזאַ אופן איבער 75 פּראָצענט פון'ם אַקציען-קאַפּיטאַל.

די זאַוויערטשער אַנשטאַלטען זענען פאַר דער מלחמה געווען געשאַצט אויף 3–2 מיליאָן רובל ד. ה. אַנ'ערך 10 מיליאָן זלאָטעס.

צום פאַרשטעהענדען צוזאַמענפאָהר פון די בעקער-מייסטער אין וואַרשא.

אַ בריף אין רעדאַקציע

ג. רעדאַקטאָר!

מיר בעטען אייך אָבצודריקען אין אייער וו. צייטונג פאָלגענדען בריף פאַר וואָס מיר דאַנקען אייך אין פאָרויס.

די יודישע בעקער-מייסטער אין פּוילען לעבען איצט איבער אַ שווערען און ביטערען מאָמענט. צעהנדליגער, הונדערטער עקזיסטענצען שטעהען פּשוט פאַר אַ פוילשטענדיגען אונטערגאַנג. די רדיפות אויף די יודישע בעקער-מייסטער פערגרעסערן זיך פון טאָג צו טאָג. פון איין זייט דריקט די שטייער פרעס צו שווער און די בעקער זענען לחלוטין נישט אומשטאַנד צו בעצאָהלען די אַלע אויף זיי אַרויפגעלעגטע שטייערען.

יעדען טאָג שפּילען זיך אָפּ אין לאָקאַל פון'ם פעראיין פון לאָדזער בעקער-מייסטער האַרצרייסענדע סצענען פון די וואָס מ'פערמאַכט די בעקערייען און זיי בלייבען אָהן שום מיטלען צום לעבען און פון פיל אַנדערע, וועלכע מ'גיט נישט קיין צייט זיך צו קאָנען אַריינטירען, כ"י צו מאַכען די פערשידענע אויסבעסערונגען, לויט די נייע סאַניטאַרע פאַרשריפטען.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער דאָזיגער לאַגע קומט דעם 16 ד. ה. פאַר אין וואַרשא אַ צוזאַמענפאָהר פון די יודישע בעקער-מייסטער אין פּוילען, וואו ס'וועט געווי אַרומגערעדט ווערען דער איצטיגער מצב פון די בעקער-מייסטער און די שריט, וואָס דאַרפען אָנגענומען ווערען, כדי זיך צו ראַטעווען פון דער שווערער סיטואַציע.

אין די אייגענע אינטערעסען איז, אַז אויף דעם צוזאַמענפאָהר זאָלען זיין פאָרטרעטען וואָס מעהר דעלעגאַטען. ווי יעדעס שטעטעל, וואו ס'זענען נאָר פאַרהאַן פינף בעקערייען, האָט דאָס רעכט צו שיקען אַ דעלעגאַט. פון דער פּראָווינץ וועלען זיין פאָרטרעטען די געהעריגע צאָהל דעלעגאַטען און ס'וועט קומען צום אויסדרוק אינזער ווייי-געשריי. אפשר וועלען דאָך די ליידען און צרות פון די בעקער-מייסטער געפינען אַן-אָבקלאַנג אין די געהעריגע אינסטאַנצען און ס'וועלען מבטל ווערען פיל פון די נייע צרות.

מיט כבוד און דרך ארץ

די פערוואַלטונגען

פון וואַרשאַווער און לאָדזער בעקער-מייסטער-פעראיינען.

P. S. מיר בעטען די יודישע צייטונגען אויף דער פּראָווינץ איבערצודריקען דעם אויפרוף.

די יום-טוב'דיגע פרייד

וועט זיין נאָך אַזוי גרויס, אויב דאָס געבעקס וועט זיך איינגעבען. מ'דאַרף נישט מאַכען קיין עקספּערימענטען מיט טייערע צודאַטען. בעסער באַקען באַלד אויף זיכער און ראָס ביים געברויכען

ד"ר עטקער'ס באַק-פּולווער BACKIN

וועגען די הויכע מעלות פון דעם דאָזיגען פּראָשעק בעשטעטיגט דער פאַקט, אַז זייט איבער 30 יאָהר געברויכען איהם מיליאָנען ווירטינס און שעצען איהם זעהר הויך.

Dr. A. OETKER, Oliwa

רעגירונגס-הלוואה פאַר קאַליש.

דער שטאָט-פּרעזידענט פון קאַליש האָט געווײלט אין וואַרשא און קאָנפערירט אין עטליכע מיניסטעריומס וועגען אַ הלוואה פאַר די, וואָס האָבען געליטען בעת'ן קריג און האָבען זיך נאָך ביז איצט נישט אָפּגעבויט. דער שטאָט פּרעזידענט האָט בעקומען צוגעזאָגט אַ הלוואה פון אַ האַלבען מיליאָן זל. וועלכע וועט פערטיילט ווערען צווישען די אָמשטאַרקסטען געליטענע. די הלוואות וועט אַרויסגעגעבען ווערען אויף לאַנגע טערמינען דורך דער שטאָטישער הלוואות-קאַסע.

אין קאַליש עקזיסטירט אַ קאָמיטעט פון געליטענע בעת'ן קריג. דער פאָרזיצער פון דאָזיגען קאָמיטעט רציענט בזאָווסקי האָט זיך געוואָנדען מיט אַ מעמאָריאַל צום מאַרשאַלעק פּילסודסקי, צום פּרעמיער און צום פינאַנץ-מיניסטער וועגען אַרויסלאָזען אַ הלוואה אויף 200 מיליאָן זל. וועלכע זאָל אויסגעצאָהלט ווערען אין פערלויף פון 30 יאָהר. דער מעמאָריאַל איז פונאַנדערגעשיקט געוואָרען צו די טיים דעפּוטאַטען און סענאַטאָרען.

די היינטיגע חנוכה-פייערונג אין פילהאַרמאָניע.

היינט 8.30 אָווענד קומט פאָר אין פילהאַרמאָניע זאַל דער פייערליכער חנוכה-אָווענד, וואָס ווערט איינגעאָרדענט דורך דעם „קרן-קימת". דאָס פּראָגראַם בעשטעהט פון פאָלגענדע נומערן: 1) כאָר פון יודישען פרויען-גימנאַזיום אונטער ליייטונג פון פּראָפ. י. פּיוּווישיס, תחוקנה, הנרות הללו, „מעוז ציר" און העברעאישע לידער; 2) רעדע פון ד"ר מ. וואַלדמאַן, רעדאַקטאָר פון דער „יודישער רונדשוי" אין בערלין; 3) אינסצעניזאַציע פון פאָלקס-ליד „רבי-אלימלך" אויסגעפיהרט דורך דעם דראַמ-קרייז „אמנות" ביים ערשטען יודישען מענער-גימנאַזיום; 4) אָריענטאַלישער באַלעט אויסגעפיהרט דורך קינדער פון דער שולע פון קאַצענעלזאָן-נאָכומאָוו; 5) פאָרשטעלונג פון דיכטער י. קאַצענעלסאָנ'ס „קבוץ גליות" אויסגעפיהרט דורך דעם דראַמ.-קרייז ביים גימנאַזיום פון י. קאַצענעלסאָן.

די היינטיגע פייערונג האָט אַרויסגערופען אַ שטאַרקען אינטערעס אין אַלע יודישע קרייזען פון דער שטאָט.

אויסשטעלונג פון זלמן לאַנדוי.

נאָך דעם גרויסען ערפאָלג פון זיין בילדער-אויסשטעלונג אין וואַרשא, האָט דער בעקאַנטער לאָדזער קונסטמאַלער ז. לאַנדוי בעשלאָסען צו עפענען זיין אויסשטעלונג אויך אין זיין געבורטס-שטאָט לאָדז.

לאַנדוי איז אַ וועלט-בעריהמטהייט און ווערט גערעכענט פון די בעדייטענדסטע מאָלער אין פּאַריז, וואו דער קינסטלער וואוינט שטענדיג. זיין אויסשטעלונג אין דער גאַנצער וועלט האָבען געהאַט דעם גרעסטען ערפאָלג און זיינע בילדער ווערען פערקויפט אין די בעדייטענדסטע קונסט-סאַלאָנען. מיט אַ צייט צוריק איז לאַנדוי געקומען קיין פּוילען, דאָ אַ געוויסע צייט געאַרבייט איבער פערשידענע טעמען און איצט צוערשט איינגעאָרדענט זיין בילדער-אויסשטעלונג אין וואַרשא און איצט אין לאָדז.

אין אונזער שטאָט וועט לאַנדוי אויסשטעלען איבער 30 פון זיינע בעדייטענדסטע און אַנערקענטסטע בילדער. די אויסשטעלונג וועט פאָרקומען אין גאָלדענעם זאַל פון „גראַנד-האָטעל".

געפונען אַ פערבלאָנדזשעט יונגעל.

ביים מורה-הוראה ראָזענבערג (פּאָמאָרסקאַ 4) געפינט זיך אַ יודיש יונגעל פון אַ יאָהר 5, מיט בלאָנדע האָר אָנגעטאָן אין בלויע הויזען מיט אַ ברוינעם סוועטער, שוואַרצע שיכלעך מיט ברוינע זאָקען.

פון געריכט.

3 יאָהר טורמע פאַר אונטערצינדען.

(2) דער 59-יעהריגער דאָרפס-ווירט פּיאָטר שעוטשיק און זיין 19-יעהריגער זוהן סטאַניסלאַוו האָבען, כדי צו בעקומען די אַסעקוראַציע 2,200 זלאָטעס, אויף וועלכע עס זענען געווען פערזיכערט זייערע סטאָדאָלעס — אונטערגעצונדען די סטאָדאָלעס.

פאַר דעם פערברעכען האָט דאָס קרייז-געריכט נעכטען פערמשפּט דעם יונגען שעווטשיק אויף 3 יאָהר און דעם אַלטען אויף אַ יאָהר מיט זעקס חדשים טורמע.

פאַר פעלשען וועקסלען.

(2) דאָס קרייז-געריכט האָט נעכטען פערמשפּט אויף אַ יאָהר טורמע דעם פּלוטאָנאָווע פון'ם 31-טען פּיעכאָטאַ פּולק וולאַדיסלאַוו וואַגענבליכט פאַר פעלשען וועקסלען.

אויטאָ-אַרגיעס.

(—) אויף בזשעזשינער 94 איז די פרוי רחל היינמאַן אַרונטערגעפאַלען אונטער די רעדער פון אַן'אויטאָ און איז שווער פערוואונדעט געוואָרען אין קאָפּ. די פּאָגאָטאָוויע האָט די פערוואונדעטע אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל. דער שאָפער איז מיט דער טאַקסובקע אַנטלאָפען.

מנהגים פון ענגלישען פּאַרלאַמענט.

דער ענגלישער פּאַרלאַמענטאַריזם, וואָס איז באַריהמט אויף דער גאַנצער וועלט, האָט פיל מנהגים, וואָס זענען אין ערגיץ מעהר נישט בעקאַנט און זענען אַפילו אויפ'ן ערשטען אויגענבליק אומפערשטענדליך.

פיל פון די דאָזיגע מנהגים זענען אַ היסטאָרישע איבערבלייבעכץ פון די צייטען, ווען ס'איז אָנגעגאַנגען דער קאַמף פאַר פּאַרלאַמענטאַריזם, פון'ם פּאַרלאַמענט מיט'ן קעניג, וועלכער האָט זיך ווי בעקאַנט פערענדיגט מיט'ן זיג פון פּאַרלאַמענט. די דאָזיגע מנהגים האָבען שוין נישט קיין שום שייכות מיט דער איצטיגער ווירקליכקייט, זיי זענען אָבער פערבליבען אַלס טראַדיציע, אַלס אַן אָנדענק פון אַמאָל.

דער ענגלישער קעניג האָט נישט קיין רעכט אַריינצוקומען אין פּאַרלאַמענט. דער דאָזיגער פערבאָט איז פערבליבען זייט דער קעניג קאַרל דער ערשטער האָט געפּרובט צו בעגרעניצען די פּאַרלאַמענט־רעכט. אין לאָרדען־הויז שטעהט דער קעניגליכער טראָהן. דאָרט לייענט דער קעניג זיינע רעדעס, דאָרט הערט ער אויס די וכּוחים, א.אַ.וו. אין פּאַרלאַמענט ווערט נישט דערמאָנט נישט דער קעניג און נישט דאָס לאָרדען־הויז. דאָרט געהט אָן דער זאַץ „ווי מ'זאָגט", „אין אַן אַנדער אָרט איז ערקלערט געוואָרען, אַז"...

איידער עס הויבט זיך אָן די סעסיע, פאַר'ן איבערלייענען די טראָהן־רעדע, לייענט איבער דער פּאַרלאַמענט־פּאָרזיצער די ביבעל. דאָס זאָל סימבאָליזירען די פרייהייט און אומאָפּהענגיגקייט פון פּאַרלאַמענט בנוגע דעם קעניג. ד'אָרט פערלאַנגט מען נאָר איינס: — מיר פאָדערען שאַרפע מיטלען געגען געהיימען און אומגערעכטע האַנדלונגען!

דער פּאַרלאַמענט אין ענגלאַנד האָט נישט איבער זיך קיין שום העכערע מאַכט. דער מנהג צו פערהאַקען די טיר פאַר'ן נאָז פון'ם קעניגליכען שליח, וועלכער מוז בעטען ערלויבניש אַריינצוקומען אין פּאַרלאַמענט ווערט שטאַרק אָפּגעהיט.

ביים עפענען דאָס לאָרדען־הויז דאַרפען אויך אָנוועזענד זיין די פּאַרלאַמענט־רעפּוטאַטען. אַ ספּעציעלער קעניגליכער שליח דער אַזוי־גערופענער „בלעק - רוד" ווענדעט זיך צו פּאַרלאַמענט מיט דער מעלדונג, ווען ער דערנעהנטערט זיך צום זיצונגס־זאַל, ווערט די טיר פערהאַקט פאַר זיין נאָז. דער „בלעק־רוד" קלאַפּט דאַן 3 מאָל. דער „סערינט אָף אַרמס" בעטראַכט איהם מיט אַ פערוואונדערונג און פרעגט אָן דעם ספּיקער (פּאַרלאַמענט־פּאָרזיצער) יענער הייסט איהם אַריינקומען. דער „בלעק־רוד" פערנייגט זיך דריי מאָל און גיט איבער דעם ספּיקער די מעלדונג וועגען דער עפענונג פון דער סעסיע אין לאָרדען־הויז מיט אַן איינלאַדונג אַהין צוקומען צוזאַמען מיט די פאָרשטעהער פון די דעפּוטאַטען. דאַן פערנייגט ער זיך און פערלאָזט דעם פּאַרלאַמענט. דער ספּיקער מיט די דעפּוטאַטען געהען דאַן אין לאָרדען־הויז, וואו זיי הערען אויס די טראָן־רעדע, בעקומען אַן עקזעמפּליאַר פון דער רעדע און קעהרען זיך אום אין פּאַרלאַמענט, וואו זיי טיילען מיט, אַז דער קעניג האָט אויף אַן אַנדער אָרט געהאַלטען די פאָלגענדע רעדע. און דאַן ווערט פאָרגעלייענט די רעדע גופא.

איידער דער פּאַרלאַמענט הויבט אָן זיינע בעראַטונגען קאָנטראָלירט די „רושומען אָפּ טע גירד" (אַנ'אָרט מאַרשאַל־וואַך) גענוי דעם גאַנצען בנין. דאָס איז אַ מנהג, וואָס האַלט זיך זייט 1605 יאָהר, ווען גוי פעזעדים האָט געפּרובט אויפרייסען דעם פּאַרלאַמענט. די טייוועל־מאַשין איז דאַן בעצייטענס ענטדעקט געוואָרען אין קעלער און אַזוי אַרום איז דער אַטענטאַט נישט געלונגען. איצט טראָגט די וואַך, בעת דער רעוויזיע לאַמטערנעס מיט ליכט, טראָץ דעם, וואָס דער גאַנצער בנין איז בעלויכטען מיט עלעקטריע. נאָך דער „רעוויזיע" ווערט מיטגעטיילט דעם קעניג, אַז דער פּאַרלאַמענט קען אָנהויבען זיין טעטיגקייט.

אַ דעפּוטאַט טאָר זיך נישט אָפּזאָגען פון זיין מאַנדאַט, סיידען ער פערנעהמט אַ געצאָהלטען מלוכה־אַמט. און זייט הונדערטער יאָהרען עקזיסטירען אַ עלכע אַמטען, וואָס מ'פערנעהמט זיי אויף איין טאָג, כדי מ'זאָל זיך קענען בעפרייען פון'ם דעפּוטאַטען־מאַנדאַט, ווען מ'דאַרף עס.

מיליטער טאָר זיך נישט דערנעהנטערען צום פּאַרלאַמענט אָהן אַ ספּעציעלער ערלויבניש. דאָס איז אַן איבערבלייבעניש פון אַלטע צייטען ווען די מאַכטהאָבער האָבען געוואָלט ווירקען אויף דער פרייהייט פון פּאַרלאַמענט מיט כּוח. יעדען אָוונד מוז דער קעניג בעקומען אַ בעריכט וועגען די פערהאַנדלונגען אין פּאַרלאַמענט. די דאָזיגע פליכט האָט דער פּרעמיער גלאַדסטאָן פלעגט נאָך שרייבען גרויסע בעריכטען יעדען אָוונט, די איצטיגע פּרעמיערען בעגניגענען זיך מיט טעלעגראַמע.

אַ דעפּוטאַט טאָר נישט פערשליסען אויף אַ שליסעל קיין שום טיר אין פּאַרלאַמענט. יעדער דעפּוטאַט האָט דאָס רעכט אַריינצוקומען אין יעדען צימער, צו יעדער צייט, ביינאַכט און בייטאָג. אויך די דאָזיגע בעשטימונג שטאַמט פון יענע צייטען, ווען מ'האָט מורא געהאַט פאַר פערשוועהרונגען.

דער בעגריף פון „בלוי־בוך" איז ענטשטאַנען אין 1664 יאָהר, ווען ס'איז פאָרגעקומען דער פּראָצעס געגען אַרכיבישאָף לאַנדאָ, וועלכער איז בעשולדיגט געוואָרען אויפ'ן סמך פון זיין מעמואַרען בוך. דאָס בוך איז אָפּגעדרוקט געוואָרען און איז פערטיילט געוואָרען צווישען די דעפּוטאַטען; דאָס בוך איז געווען אין אַ בלויער הילע. (דער בעגריף בלוי־בוך איז אַנב אָנגענומען געוואָרען אויך אין אַנדערע פּאַרלאַמענטען).

ווען אַ דעפּוטאַט נעהמט פערביי דעם ספּיקער, בעגריסט ער איהם. דאָס איז נישט נאָר אַ צייכען פון כּבוד פאַר'ן פּאָרזיצענדען. נאָר אַ טראַדיציאָנעלער מנהג, אויפ'ן אָרט, וואו ס'זיצט דער פאָרזיצער האָט זיך געפונען דער אַלטאַר מיט'ן הייליגען בילד.

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" ענטפערען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן.
יורידישע אָפּטיילונג
פון „נייעם פאָלקסבלאַט".
[illegible]
גילטיג דעם 13־טען דעצעמבער 1928

8476. אַ מאַסאַזשיסט.
אויב איהר ווילט פריי פּראַקטיצירען און עפענטליך זיך רעקלאַמירען, מוזט איהר זיך קודם כל רעגיסטרירען אין וואָיעוואָדישען געזונד־הייטס־אַמט.

8477. אַ גרופּע לאָקאַטאָרען פון אַל. 1 מאַי.
מעג דער בנין זיין אַ נייער קוים פאָדערונגס דער הויזווירט אייך דירות לויט די פאָרשריפטען פון דעקרעט וועגען לאָקאַטאָרען־שוץ, איז אומבעדינג אַזאַ אָפּמאַך גילטיג.

8478. שלמה יעראָזאָלימסקי.
8479. J. K. פון גרינעם מאַרק.
8480. אַ 1906־ער.
וועגען אייערע ענינים דאַרפט איהר זיך פערשטענדיגען פערזענליך מיט אונזער יוריסט, טעגליך פון 3—4 מיטפערנאַכט אין די צייטונג.

8481. צ־ק.
מ'קען נישט צו ציהען קיין פאָטער פאַר אויסבעהאַלטען זיין זוהן צו גריכטליכער פעראַנטוואָרטליכקייט.
אין ערגסטען פאַל קען מען איהם בעשטראָפען בלויז פאַר האַלטען דעם זוהן ביי זיך אומאייגעמעלדען.

8482. אַ לעזער פון זאַכאָדניע־גאַס.
די קינדער נעמען איבער די רעכט אויף דער וואוינונג נאָך זייער פערשטאָרבענעם פאָטער אָבער נאָר אין דעם פאַל, ווען זיי האָבען מיט איהם געוואוינט אין מאָמענט, ווען ער איז געשטאָרבען.
אויב ווי אין דעם פאַל האָבען זיי זיך אַריינגעצויגען אין דער דירה שוין נאָכ'ן טויט פון פאָטער, ווערט דער הויזווירט אויף זיי בעקומען אַן עקסמיסיע.

8483. אַ פּראַאינטערעסירטען אַרבייטסגעבער.
לויט'ן אַרט. 54 פון אוסטאַוו פון 19 מאַי 1920 וועגען צוואַנגס־פערזיכערונג אין פאַל פון קראַנקהייט מוז מען פאַר אַ פערלעגענעם חוב בעצאָהלען 6 פּראָצענט יעהרליך. די קראַנקען־קאַסע האָט דאָס רעכט אויפצומאָהנען די פּראָצענט־קאַרע ערשט פאַר'ן אַנדערען חודש נאָכדעם ווי דער בעטרעפענדער ביימראַג פאַר'ן אָפּגעלאָפענעם טערמין איז נישט איינגעצאָהלט געוואָרען.

8484. אַן איבערגעגעבענער לעזער פון זיגעל ג.
באַטען (שניעגאָוועס) דאַרפען בעטראַכט ווערען פאַר קלאָשען און נישט פאַר אָבויוו. ממילא קאָן מען זיי פערקויפען אין יעדען גאַלאַנטעריע־געשעפט.

8485. ל. ד. פון אַ קליין־שטעטעל.
אייער מאַגיסטראַט האַנדעלט בפירוש געגען דער פערפליכטענדער פעראָרדנונג, וועלכע זעהט פאַר אַן ענטשעדיגונג אויך פאַר אומגעזעצליכע מוטערס פון רעזערוויסטען.

8486. אַ לעזערין פון נאָוואָמיעסקאַ גאַס.
אויב איהר ווילט פערבלייבען ווייטער אין דער וואוינונג נאָכ'ן טויט פון אייער מאַן, מוזט איהר אומבעדינגט מיט איהם מאַכען התונה־אַקטען.
דער אומשטאַנד, וואָס איהר וואוינט שוין מיט איהם אַ לענגערע צייט לויט'ן יודישען דין ענדערט נישט די לאַגע. נישט אייער מאַנס ברידערן און שוועסטערן וועלען פערלאַנגען די דירה. נאָר אַן עקסמיסיע דראָהט אייך מצד'ן הויזווירט.

Dr. med. A. Uryson
אינערליכע קראַנקהייטען
ספּעציעל מאָגען, דאַרם און לעבער־קראַנקהייטען
קאַנטאָנאַמינער 20. טעל. 35-85
נעמט אָן פון 3 ביז 5 אַ זייגער נאָכמיטאָג.

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן און א. מאָמפּאַניעץ.
מיט'ן אָנטייל פון די: ליבלינגס־אַרטיסטען באַריסאָווא, ראַבינאָוויטש און די בעקאַנטע פּרימאַ־דאָנאַ נאַדיאַ קאַרעני
פרייטאָג ד. 14, שבת, ד. 15, זונטאָג, ד. 16־טען, 9 אָוונד צום 4., 5. און 6. מאָל
די פערשעהמטע כלה
אין 4 אַקטען מיט שעהנע געזאַנגס־נומערן און טענץ פון סיגאַל.
אין „די פערשעהמטע כלה" ווערט געזונגען פאָלגענדע נומערן:
1) איך און דו (דועט); 2) אַ נעסט פון ליבע (דועט); 3) די גליקליכע תנאים; 4) די באָבעניו'ס שמחה (כאָר און אַנסאַמבל); 5) אַ חתונה וועט הייגט זיין (קוואַרטעט); 6) ווי גאָט אין אַדעם (דועט); 7) מיידעל וועסט נאָך גליקליך זיין (ליד); 8) מ'דאַרף עס איבערמאַכען (קופּלעט); 9) דאָס גליק קומט נאָר איינמאָל אין לעבען (ליד); 10) לשנה טובה (פאַנטאַזיע, דועט מיט'ן כאָר) א. אַ.
שבת, 4 נאָכמיטאָג און מאָנטאָג, ד. 17־טען, 9 אָוונד צום 18־טען און 19־טען מאָל צו פּאָפּול. פרייזען פון 1 ביז 250 **חלומות פון ליבע** אין 3 אַקטען מיט 25 נומערן געזאַנג און טענץ פון ליליען.
די פּיעסען זענען רעזשיסירט פון ל. ראַבינאָוויטש.
ס'נעמט אָנטייל (לויט א. ב.) פּ ר ו י ע ן: בעזמאַן, באַריסאָווא, נאַדיאַ קאַרעני, מאַכאַראָווסקאַ, נערה, פּאָדערמאַן, קאָמפּאַניעץ. מ ע נ ע ר: אָריעל, אייזענבערג, באַלבירסקי, האַמבורגער, מאַכאַראָווסקי, מאַטקאָוו, נייהויז, פּאָלאַנסקי, ישראל קאָמפּאַניעץ, ראַבינאָוויטש, ראַקאָוו.
אַדמינ.: מ. אַרנוואַלד. מוזיק. לייטונג: ל. זעלמאַן. בילעטען אין פילהאַרמאָניע־קאַסע.
אַנאָנס! די נאָהנטסטע פּרעמיערע „הערצער צו פערקויפען" (איבערגזעצט) פון בעוואוסטען שרייבער ל. מלאך, רעזשיסירט פון י. ראַסאָוו.

דיסקוסיע צווישען גאָרקי און בודיאָני

וועגען דעם יודיש־רוסישען שריפטשטעלער באַבעל.

מאַקסים גאָרקי האָט מיט אַ קורצע צייט צוריק פערעפענטליכט אין די מאָסקווער צייטונגען אַן אַרטיקעל אונטער'ן נאָמען „ווי אַזוי איך האָב זיך אויסגעלערענט שרייבען". דעם אַרטיקעל האָט ער ספּעציעל געשריבען פאַר די יונגע שרייבער, און איבערהויפּט פאַר די אַזוי־גערופענע אַרבייטער־קאָרעספּאָנדענטען, וואָס האָפען צו ווערען מיט דער צייט שרייבער. אין דעם אַרטיקעל ערקלערט גאָרקי דעם אונטערשיד צווישען רעאַליזם און ראָמאַנטיזם אין דער ליטעראַטור. רעדענדיג וועגען ראָמאַנטיזם, ברענגט ער אַלס אַ ביישפּיל די ערצעהלונגען פון'ם יונגען רוסיש־יודישען שריפטשטעלער באַבעל מיט'ן נאָמען „קאָן־אַרמיאַ" (די רייטער־אַרמיי), און ער בעמערקט פערבייגעהענדיג, אַז דער גענעראַל בודיאָני האָט אומזיסט געזידעלט באַבעל'ן דערפאַר, וואָס ער האָט נישט ריכטיג פאָרגעשטעלט די סאָלדאַטען פון זיין אַרמיי, וועלכע ער בעשרייבט אין דער „קאָן־אַרמיאַ".

באַבעל איז אַ מערקווירדיג טאַלאַנטפולער יודישער יונגערמאַן פון אָדעס, און זיינע ערצעהלונגען, הויפּטזעכליך זיין „קאָן־אַרמיאַ", האָבען געמאַכט אַ גרויסען רושם איבער גאַנץ רוסלאַנד. די סאָוויעט־רעגירונג האָט דערנאָך געשטעלט אַ פילם פון זיינער אַן ערצעהלונג, און דער פילם האָט געהאַט אַן אומגעהויערען ערפאָלג.

וואָס אָנבעטרעפט בודיאָני'ן, איז ער איינער פון די וויכטיגסטע קאָמאַנדירען פון דער רויטער אַרמיי. היסטאָריש האָט ער זיך בעריהמט געמאַכט מיט זיין „לאַנגען מאַרש". דאָס איז דער מאַרש, מיט וועלכען ער האָט געראַטעוועט סאָוויעט־רוסלאַנד פון דער פּוילישער אַרמיי, ווען די פּאָליאַקען האָבען שוין געהאַט פערנומען קיעוו און זיי האָבען זיך געפּרובט פערשפּרייטען ווייטער. בודיאָני מיט זיינע קאָזאַקען האָבען זיך דאַן געפונען גאַנץ ווייט פון דאָרטען. ער האָט אָבער גלייך גענומען מאַרשירען מיט זיין אַרמיי קיין קיעוו. טאָג און נאַכט האָבען זיי מאַרשירט.

אין דער מאָסקווער „פּראַוודאַ" האָט דער גענעראַל בודיאָני אָפּגעדרוקט אַ לאַנגען אַרטיקעל אין וועלכען ער גיט מאַקסים גאָרקי'ן אַ לעקציע אין ליטעראַטור און צייגט איהם, אַז באַבעל איז אייגענטליך נישט קיין אמת'ער קינסטלער; אַז ער האָט אויסגעטראַכט אַ בלבול אויף די בראַווע סאָלדאַטען פון זיין (בודיאָני'ס) אַרמיי. דער אַרטיקעל פון דעם גענעראַל בודיאָני איז זעהר אַ טשיקאַווער, און מיר ברענגען ווערטער פון איהם די וויכטיגסטע שטעלען.

„פריהער פאַר אַלץ", שרייבט דער גענעראַל בודיאָני, „וויל איך בעמערקען, אַז באַבעל איז קיינמאָל נישט געווען און האָט גאָרנישט געקענט זיין קיין אַקטיווער קעמפער פון דער ערשטער רייטער אַרמיי. איך ווייס בלויז, אַז ער האָט זיך ערגעץ נאָכגעשלעפּט מיט אַ קליינער אָפּטיילונג פון סאָלדאַטען ווייט־ווייט פון דעם שלאַכט־פעלד. באַבעל איז, אַלזאָ, אין אמת'ן גאָרנישט געווען אין דער רייטענדער אַרמיי.

„וועגען וואָס שרייבט באַבעל? און וואָס גיט איהם דאָס רעכט אַ נאָמען צו געבען זיין ווערק מיט אַזאַ קלינגענדיגען נאָמען ווי קאָן־אַרמיאַ? באַבעל דערצעהלט אונז וועגען דער רייטענדער אַרמיי פערשידענע ווייבערשע פּליאָטקעס. ער דערצעהלט מיט שרעק, ווי אַ יודענע, וועגען דעם, אַז אַ רייטער־אַרמייער האָט ערגעץ־וואו צוגענומען אַ לעבעל ברויט און אַ הון. ער טראַכט אויס פערשידענע נישט־געשטויגענע, נישט־געפלויגענע באָבע־מעשיות. ער בעוואַרפט מיט שמוץ די בעסטע קאָמוניסטישע קאָמאַנדירען פון דער אַרמיי. ער פאַנטאַזירט און בלאָפט סתם אין דער וועלט אַריין.

„האָט דען באַבעל ווירקליך געקענט זעהן די ערטער, וואו עס איז ענטשיידעט געוואָרען דער שיקזאַל פון די אַרבייטער און פּויערים, ווען ער האָט זיך נאָר געפונען זעהר ווייט פון דעם? נאַטירליך האָט ער דאָס נישט געקענט זעהן.

„איך רעכן, אַז אויך איהר, אַלעקסעי מאַקסימאָוויטש (גאָרקי), וועט איינשטימען מיט מיר, אַז אום צו קענען בעשרייבען דעם העלדישסטען קלאַסען־קאַמף אין דער גאַנצער געשיכטע פון דער מענשהייט, דאַרף מען פריהער פון אַלץ פערשטעהן דעם גאַנצען וועזען פון דעם קאַמף און די נאַטור פון די קלאַסען. דאָס הייסט, מען דאַרף זיין אַ דיאַלעקטיקער, אַ קינסטלער־מאַרקסיסט, און באַבעל איז דאָס נישט. אָט פאַרוואָס זיין פערזוך צו שילדערען דעם לעבען, דעם שטייגער און די טראַדיציעס פון דער ערשטער רייטענדער אַרמיי איז אין אמת'ן אַ קאַריקאַטור, אַ פּאַסקוויל, און זיין גאַנצע ערצעהלונג איז דורכגעדרונגען מיט אַ קליינבירגערליכען שטאַנדפּונקט, מיט אַ ריין קליינבירגערליכער פּסיכאָלאָגיע.

„אָט פאַרוואָס איך האָב עס אויסגעוויזען פאַר באַבעל'ס בוך „קאָן־אַרמיאַ", און נישט בלויז איך אַליין האָב עס געטון, נאָר אויך די גאַנצע רעוואָלוציאָנערע מאַסע, מיט וועמענס כּוחות מיר בויען דעם סאָציאַליזם.

„באַבעל'ס אַרבייט האָבען מיר שוין לאַנג פערורטיילט, בעטראַכטענדיג עס פאַר אַ פּאַסקוויל, און איך האַלט זיך צו דעם נאָך אַמאָל נאָר נישט אומגעקעהרט, אויב איהר וואָלט וועגען דעם נישט דערמאָהנט גראָד אין דעם פּלאַץ, וואו איהר לערענט אונזערע פּראָלעטאַרישע יונגע ליטעראַטען ווי אַזוי צו שרייבען. איך מיין, אַז אַזוי בעשרייבען די העראָאישע פעריאָדע פון אונזער צייט ווי באַבעל האָט עס געטון, דאַרף מען נישט".

בודיאָני איז טאַקע אַ בראַווער גענעראַל, אָבער אין איין זאַך זענען אַלע אין רוסלאַנד איינפערשטאַנען: ער איז אַ פיל בעסערער גענעראַל, ווי אַ מבין אויף ליטעראַטור.

——:§:——

ער איז געווען דעם סולטאַנ׳ס שדכן.

נאַזים פּאַשאַ, זיין גרויסע ראָלע אין טערקישען האַרעם און זיין טויט אין דער פרעמד.

די לעצטע רעשטלעך פון דער אַלטער אייראָפּע פון דער אייראָפּע פאַר׳ן קריג, געהען ביסלעכווייז אַראָפּ פון דער סצענע. מענשען, וועלכע האָבען געשפּילט אַ געוואַלטיגע ראָלע, וועמענס נאָמען האָט געקלונגען איבער דער וועלט, פערשווינדען, שטאַרבען אויס, און אָפט קוקט מען זיך אַפילו נישט אום אויף זייער טויט.

אַזוי איז איצט אומבעמערקט און אָן גרויסער גויט געשטאָרבען אין קאַירא נאַזים פּאַשאַ.

ווער איז געווען נאַזים פּאַשאַ? שוין לאַנגע יאָהרען, אַז מען האָט וועגען איהם נישט געהערט, און מען האָט פערגעסען, אַז ער איז עס אַבאַל געווען דער ממונה איבער יענער סוד׳תדיגער אָפּטיילונג פון האַרעם, וואָס פלעגט צושטעלען נייע געליבטע, נייע אָדאַליסקעס פאַר׳ן טערקישען סולטאַן.

ווי געזאָגט, איז נאַזים פּאַשאַ געשטאָרבען אין שרעקליכער אָרימקייט. ער איז אַרויסגעטריבען געוואָרען פון לאַנד נאָך איידער עס איז פאָרגעקומען די יונג־טערקישע רעוואָלוציע. ער האָט זיך בעזעצט אין באַגדאַד. דערנאָך איז געקומען דער וועלט־קריג, די צוטיילונג פון טערקיי, די גרינדונג פון דער טערקישער רעפּובליק, און קיינער האָט זיך מעהר נישט געקימערט וועגען דעם אַלטען פּאַשאַ. ער האָט איצט געלעבט פון די נדבות, וואָס זיינער אַ געוועזענער דינער, וועלכער איז רייך געוואָרען, פלעגט איהם געבען. ווער האָט עס געדענקט, אַז נאַזים איז געווען אַ בעריהמטער מענש אין טערקיי? אַז ער איז געווען רייך און מעכטיג? אַז זיין איינפלוס אין טערקישען הויף איז געווען אומגעהייער גרויס?

דער נייער דור האָט זיך זיינע זאָרגען, זיינע אינטערעסען, און די אַנדערע אַלטע פּאַשאַס, וועלכע האָבען נאָך דער רעוואָלוציע עמיגרירט קיין באַגדאַד האָבען שוין לאַנג אָפּגעבראָכען אַלע בעציהונגען מיט נאַזים׳ען.

נישט בלויז דערפאַר, ווייל נאַזים איז געוואָרען אַ קבצן, נאָר דערפאַר, ווייל ער, דאַרפט איהר וויסען, האָט גאָר נישט געהאַט קיין גוטען נאָמען, און חטאים, וועלכע מען האָט גרינג פערקוקט, ווען ער איז געווען אין די פעדערען, האָבען פלוצים אָנגעהויבען שטעכען די אויגען. ווען ער איז געוואָרען אָרעם און הילפלאָז. אין זיין ביטערען מזל האָט מען מיט אַמאָל דערזעהען די גערעכטע נקמה פון די אומגליקליכע קרבנות — פון די פערצווייפעלטע מוטערס און פערקויפטע אָדער אַוועקגערויבטע טעכטער.

צוואַנציג יאָהר לאַנג איז נאַזים געווען דער פיינשמעקער, מבין, עקספּערט אין אַלע פראַגען פון פרויענשעהנקייט. ער פלעגט זיך אַרויסלאָזען איבער די פּראָווינצען פון דער צעוואָרפענער אימפּעריע, פלעגט האַסטיג, אומגערוהיג אויסמעסטען דאָס לאַנד פון עק ביז עק, די גאַנצע צייט פערפאָלגט פון איין איינציגען געדאַנקען — צו געפינען אַ ניי שפּילכעל פאַר׳ן סולטאַן, וועלכער האָט זיך אייביג געלאַנגווײַלט. און ער פלעגט ברענגען מיט זיך פון יעדער נסיעה די פּרעכטיגסטע, די זעלטענסטע עקזעמפּליאַרען, — טשערקעסינס, וואָס אין זייער יעדען בוזם און ריהר האָט זיך געפיהלט ראַסע, שלאַנקע גריכינס פון סמירנע, עגיפּטערינס ווי פון בראָנז געגאָסען.

ער פלעגט טון זיין אַרבייט שטיל און פלינק, פלעגט מעהרסטענס געפינען אַ זיכערען וועג, ווי אַזוי איינצוהאַנדלען דאָס מיידעל. טאָמער פלעגט זיך מאַכען אַז די עלטערען זענען געווען איינגע׳עקשנט, אָדער די בעפעלקערונג פלעגט אָנהויבען מורמלען, האָט נאַזים זיך גאָרנישט שאָקירט צו געברויכען געוואַלט. ער פלעגט מיט אַ שרעקליכער בלוט־דאָר בעשטראָפען פאַר׳ן קלענסטען ווידערשטאַנד.

איבער׳ן גאַנצען לאַנד האָט ער געהאַט אָנגעשטעלטע און מיטהעלפער. אין אַלע שטעט און שטעטלעך האָבען די וויכטיגסטע בעאַמטע געמוזט פיהרען אַ בוך, אין וועלכען עס פלעגען רעגיסטרירט ווערען די שענסטע פרויען פון דער געגענד, און דאָס איז אַפשר געווען דאָס איינציגע אָפיציעלע בוך אין דער אַלטער טערקיי, וואָס איז געפיהרט געוואָרען סיסטעמאַטיש און מיט גרויס פּינקטליכקייט.

אָבער נישט נאָר פאַר׳ן סולטאַן פלעגט נאַזים צושטעלען פרויען. ער האָט געהאַט פריינד און דינער. טאָמער איז די נאָז געווען אַ טראָפּעלע לענגער, דער פוס אַ טראָפּעלע ברייטער ווי עס פּאַסט זיך פאַר דער געליבטער פון סולטאַן, פלעגט ער די פרוי אַוועקשענקען אַ פריינדליכען פּאַשאַ, אָדער אַ געטרייען דינער. דער הויף, אָנהויבענדיג פון סולטאַן ביז׳ן לעצטען משרת, איז געווען אין איין פּיבערדיג ערוואַרטונג, ווען נאַזים פלעגט זיך אַרויסלאָזען אויף זיין בעריהמטער נסיעה. מען פלעגט פערגעסען אָן פּאָליטיק, אָן די אַרמענער, אָן אויפשטאַנד, אָן דער נויט פון לאַנד. מען האָט נאָר געטראַכט וועגען די לעבעדיגע מתנות, וואָס נאַזים וועט ברענגען.

וואָס מעהר נאַזים׳ס געשמאַק איז פערפיינערט געוואָרען, וואָס מעהר ערפאָלגען ער האָט פערצייכענט אין זיין שענדליכער אַרבייט, אַלץ מעהר איז געוואַקסען זיין איינפלוס, אַל קרייכער איז געווען זיין בעלוינונג. ער האָט געקראָגען איין טיטול נאָכ׳ן אַנדערען, דער פינאַנץ־מיניסטעריום האָט געעפענט פאַר איהם אַן׳אומבעגרענעצטען קרעדיט און מיניסטאָרען האָבען געזוכט זיין גנאָד.

און דאָך, מיט זיין גאַנצער עשירות און מאַכט, איז נאַזים געווען דער אומגליקליכסטער מענש אויף דער וועלט. ער, וואָס זיין גאַנץ לעבען איז ער געזען נעבען דער פאָלקאָמענסטער פרויענשעהנקייט, האָט קיינמאָל נישט געקענט פערזוכען דאָס גליק פון ליבע. נאָך גאָר אין דער פריהער יוגענד איז ער קאַסטרירט געוואָרען.

מיט ביטערער, מיט צינישער פילאָזאָפיע פלעגט ער זיך נוקם זיין פאַר זיין פעהלער.

„די וועלט איז משוגע“. פלעגט ער זאָגען געוועהנליך. „די וועלט דרעהט זיך נאָר אַרום דער פרוי. בלויז איך בעטייליג זיך נישט אין דעם דאָזיגען משוגעים־טאַנץ“.

פלעגט ער אָבער דערזעהען זיין פיגור אין שפּיגעל, דאָס פּנים, געל ווי וואַקס, די שלאַפע אַראָפּהענגענדיגע הענט, דאַן פלעגט איהם אַרומכאַפּען אַ שרעקליכער צאָרן און ער האָט געמאַטערט און געפּייניגט זיינע דינער.

ווען ער איז פערבליבען אין באַגדאַד אָהן מיטלען, איז דאָס לעבען פאַר איהם געוואָרען אַ קאָשמאַר. אַזוי האָט ער זיך געטרייסט דערמיט וואָס ער איז רייכער ווי אַנדערע, מעכטיגער ווי אַנדערע, אַז איצט האָט ער געמוזט אויסבעטלען זיין טעגליכען ברויט ביי זיין געוועזענעם דינער. אין די לעצטע חדשים פון זיין לעבען האָט נאַזים אינגאַנצען פערלוירען זיין פערשטאַנד. י.

א „קאַמונע“ פון פּראָסטיטוטקעס אין לענינגראַד.

אין דער לענינגראַדער צייטונג „פּראַוודאַ“ לייענען מיר:

„אין דער נאַכט־הויז פאַר פרויען, אויף קורסקער גאַס, אין לענינגראַד, לעבען איצט 800 פרויען. אַ גרויסער טייל פון זיי פערנעהמט זיך מיט פּראָסטיטוציע. די פּראָסטיטוטקעס פון דער הויז האָבען זיך זייער אייגענעם לעבען, זייערע אייגענע זיטען און זייער אייגענע „פּאָליטיק“. דאָ ווערט זעהר שטרענג און אויף אַן׳אייגנאַרטיגען אופן דורכגעפיהרט דער פּרינציפּ פון געגענזייטיגער הילף פון „איינע פאַר אַלע און אַלע פאַר איינער“. די וועלכע עס האָט היינט „אָפּגעגליקט“, וועלכע האָט גוט „פערדינט“, טיילט זיך שטענדיג מיט איהר פערדינסט מיט אַלע אַנדערע חבר׳טעס איהרע. ווערט איינע פון זיי קראַנק, אָדער זי האָט נישט אין וואָס אַרויסצוגעהן אין גאַס, אָדער זי איז געבליבען אָהן אַ „גאַסט“, בעקומט זי שטיצע פון די אַנדערע מעהר „גליקליכערע“. נישט טרינקען בראָנפען טאָר מען דאָ נישט. אָהן בראָנפען איז לאַנגווייליג, אָהן דעם קען מען אויך נישט לעבהאַפט פערברענגען מיט׳ן „גאַסט“. אַ חוץ דעם: זייערע „מענער־פריינד“ צווינגען זיי פשוט צו טרינקען. אַלע שכור׳ן.

„אָפט קומען אַהין אַריין פערשידענע רעליגיעזע פּרעדיגער, און זיי פיהרען מיט זיי געשפּרעכען וועגען רעליגיעזע פראַגען. זיי אַטאַקירען די סאָוויעטען־אָרדנונג און לויבען אין הימעל אַריין די „קולטור“ פון די רעליגיעזע פּרעדיגער.

„די לעצטע צייט האָט די קאָמיסיע, וועלכע בעשעפטיגען זיך מיט קאַמף געגען פּראָסטיטוציע, אַוועקגעשיקט 260 געוועזענע פּראָסטיטוטקעס אויף אַרבייט. בלויז צוויי פון זיי זענען אַנטלאָפען פון דער אַרבייט. די קראַנקע פּראָסטיטוטקעס שיקט מען אַוועק אין דער אַרבייטס־קאָמונע ביי אַ שפּיטאָל, וואו מען היילט זיי און מען לערנט זיי אויס פערשידענע מלאכות.

„אין דעם הויז אויף קורסקער גאַס, וואו עס קלייבען זיך צוזאַמען די פּראָסטיטוטקעס, קען מען טרעפען פרויען פון פערשידענעם עלטער, פון 14־יעהריגע מיידלעך ביז גאַנץ אַלטע פרויען. פיל פון די מיידלעך געהען פון דעם הויז צום ערשטען מאָל אַרויס אויפ׳ן „גאַס“, און דאָ טרעפט מען טאַקע די גרעסטע צאָהל פּראָסטיטוטקעס.

די „פּראַוודאַ“ רופט אַלע סאָוויעטישע אָרגאַניזאַציעס צו אַ קאַמף געגען דער פערשפּרייטונג פון פּראָסטיטוציע אין לענינגראַד.

Dr. med. STUPEL
.12 Szkolna 12.
ספּעציאַליסט פאַר הויט־, האָר און ווענערישע קראַנקהייטען, זעקסועל־שוואַכע, ליכט און רענטגען, רענטגען־שטראַהלען און קוואַרץ־ליכט, עלעקטראָ־טעראַפּיע.
נעהמט אָן פון 6 ביז 9 אין אָוונט.

א ברייטע און פרוכטבאַרע טעטיגקייט.

(ענדע פון 3־טער זייט).

שירענסטע שטעדט און שטעטלעך, האָט זיך דער אינסטיטוט איינגעגעבען צו בעקומען געוויסע סובסידיעס פון די מאַגיסטראַטען אין ביאַליסטאָק, גראָדנע, גראַיעווע, וואָלקאָוויסק, הרוביעשוב, טערעספּאָל, לידע, לאָדז, לוצק, מעזריטש, פּלאָצק און קאָוועל. פון די קהילות האָבען בעשטימט סובסידיעס ווילנע, וואַרשע און קוטנע. די אַסיגנירטע סומעס זענען אמת קליינע. דאָס, וואָס מען דאַרף אָבער האָפען, איז נאָר אַ התחלה, און אין משך פון נייעם יאָהר וועלען צוקומען אַ גאַנצע רייהע נייע שטעט, אויב נאָר אומעטום וועלען די פריינד פון אינסטיטוט נישט קאַרגען קיין מיה און צייט, נאָר דענקענדיג וועגען די גרויסע צילען, וואָס דער אינסטיטוט שטעלט זיך. מיט דער דאָזיגער האָפנונג טרעט דער אינסטיטוט אַריין אין זיין פערטען אַרבייטס־יאָהר.

צום סוף דאַרף מען נאָך צוגעבען, אַז אָנשטאָט די צוויי צימערען, וואָס דער אינסטיטוט האָט געהאַט מיט אַ יאָהר צוריק, האָט ער שוין איצט 6 און אין איינציגע טעג אַרום קומען צו נאָך 5 צימערען (אין דערזעלביגער דירה אויף גרויס־פּאָהולאַנקע 18 אין ווילנע), וואו עס ווערט איצט דורכגעפיהרט אַ רעמאָנט. מיט איין וואָרט דער אינסטיטוט וואַקסט פון טאָג צו טאָג סיי אין איכות, סיי אין כמות, נישט קוקענדיג אויף דער שווערער פינאַנציעלער לאַגע. ער רופט אַרויס פרייד ביי אייגענע, בעוואונדערונג ביי פרעמדע. היינט ווי וואָלט שוין אויסגעקוקט די אַרבייט, ווען דער בודזשעט וואָלט געווען מעהר־ווייניגער געזיכערט.

זאָלען עס די פריינד פון אינסטיטוט אומעטום און אַלע מאָל געדענקען, און דאַן זענען מיר זיכער, אַז דעם 5־טען יאָהרטאָג וועט דער אינסטיטוט פייערען אין אַן׳אייגענעם בנין, וואו עס וועט געעפענט ווערען די ערשטע יודישע הויכשולע.

פּ. י. ו. א.

Dr. Z. Rakowski
[illegible]
קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-31.
[illegible]

Dr. Różaner
ספּעציאַליסט פאַר הויט־, ווענערישע קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע.
היילונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען און דיאַטערמיע
DZIELNA 9 (Narutowicza), tel. 28-93
נעמט אָן פון 8–10 און פון 5–8, פרויען פון 3–4
וואַרטע זאַל פאַר פרויען.

דער שוואַרצער וואָלף

(ראָמאַן). (20

וואָלדעק האָט צוגענומען דעם געווינס, אויף וועלכען ער האָט זיך אַבסאָלוט נישט געהאַט גערעכענט.

ער האָט גענומען דעם גראַף אונטערן אָרעם און איז אַרויפגעשטיגען מיט איהם אויפ׳ן צווייטען שטאָק.

דאָ האָבען זיך געפונען די זאַלען פאַר די באַקאַראַ־שפּילער.

— אייערע בעמיהונגען האָבען אודאי געבראַכט צו אַ פּאָזיטיווען רעזולטאַט? — האָט ער שמייכלענדיג אַ פרעג געטון ביים גראַף.

— איך האָב געבראַכט צו אייך דעם באַרג.

— אַ דאַנק אייך פאַר׳ן קליינעם נס.

קאַטשאַלקאָווסקי איז אָבער נישט געווען געשטימט צו מאַכען חוזק פון זיך אַליין.

ער האָט הינטערווײַלעכץ געגעבען אַ קרומען בליק אויף וואָלדעק׳ן, און האָט איהם שווייגענדיג פערהאַלטען ביי אַ טיר פון אַ בעזונדערען קאַבינעט.

ער האָט די דאָזיגע טיר געעפענט און מיט דרך ארץ אַריינגעלאָזט וואָלדעק׳ן פאַר זיך.

אַריבערטרעטענדיג די שוועל, זענען זיי אַריין אין אַ קליין צימערל, אין וועלכען עס איז בײַשטאַנען אַ קליין קאַרטען־טישעל מיט פינף שטולען אַרום איהם.

דריי שטולען זענען געווען פערנומען: אויף צוויי זענען געזעסען צוויי מענער אין פראַק, און אויפ׳ן דריטען — אַ פּערזאָן אין אַ גרויסען אַנצוג.

אַלע דריי האָבען זיי געטראָגען סאַמעטענע שוואַרצע מאַסקעס.

וואָלדעק האָט זיי אַלעמען, לויט דער רייהע בעטראַכט, און זיך שטיל פונאַנדערגעלאַכט.

קאַטשאַלקאָווסקי האָט זיך דערפיהלט געטראָפען, און מיט אַ טרוקענעם שטים געמאָלדען:

— מיינע הערען, איך האָב דעם כבוד פאָרצושטעלען פאַר אייך אונזערען אַ קאָלעגע, וועלכער איז בעקאַנט אונטערן צונעמעניש „דער שוואַרצער וואָלף“... הער לעמאַן, פאַר אייך זיצט דאָ דער אויבער־ראַט פון אונזער געזעלשאַפט, וועלכע איז אייך בעקאַנט אונטערן נאָמען „די היגטישע חברה“.

די דריי פּערזאָן אין די מאַסקעס האָבען זיך אויפגעהויבען פון זייערע ערטער, און זיך צערעמאָניעל פערנויגט.

וואָלדעק האָט געענטפערט מיט אַ קאַלטער פערנויגונג.

דערביי האָט ער אַ שמייכעל געטון און צוגעגעבען:

— אַ חברה פון פינסטערע אויסוואורפען!

— אייער גאַסט איז, ווייזט אויס, זעהר פרעהליך געזאָנען! — האָט אַ ברום געטון איינער פון די דריי פּערזאָנען.

— אין אייער געזעלשאַפט ווערט איטליכען ווערען פרעהליך, פאַביע פּאַפּינאַ! — האָט וואָלדעק אַ שמייכעל געטון, און אַ ציה טוענדיג די פּלייצעס מיט פעראַכטונג, האָט ער זיך אַוועקגעזעצט אויף דעם פרייעם שטול.

— דער דיקער, ברייטפּלייציגער פּערזאָן אינ׳ם פראַק, וועלכען וואָלדעק האָט אָנגערופען מיט׳ן נאָמען פּאַפּינאַ, איז שטאַרק רויט געוואָרען אונטער דער מאַסקע, און זיך צוריק אַוועקגעזעצט אַ שטאַרק אומצופרידענער.

— בנאמנות — האָט וואָלדעק אָהן רחמנות פאָרטגעזעצט — מ׳קאָן בעקומען דעם איינדרוק, אַז איך זיץ אין אַ טעאַטער! זענט איהר זיכער, הער גראַף, אַז דאָ איז נישט פאָרגעקומען עפּיס אַ מיספערשטענדעניש... און אַז די דאָזיגע העררליכע פּערזאָנען האָבען דאָ־אַהער פערבלאָנדזשעט פון עפּיס אַ מאַסקען־באַל?

— פּאָרזיכטיגער, מיין פריינד!... פערקריכט נישט צו ווייט!...

— איהר מיינט, אַז איך פערקריך צו ווייט?... מאָדנע!... איהר מיינט דאָך נישט געוויס אינדעראמת׳ן, אַז איך וועל אייך אָננעהמען ערנסט, ליבע בירגער!?

— אַלענפאַלס, וועט איהר זיך שנעל איבערצייגען, ווי ערנסט אייער לאַגע איז! — האָט שאַרף אַ זאָג געטון דער פּערזאָן, וואָס איז אָנגערופען געוואָרען מיט׳ן נאָמען פּאַפּינאַ.

— עי, טאַקיש אַזוי! עהרען־וואָרט, איך בין ענטציקט פון אייך, מיינע הערען!... עס פעהלט נאָך אַ שטיקעל ליכט צום רומעל... אַ שאַרבען פון אַ מענשען־קאָפּ... אַ כוס מיט בלוט אויפ׳ן טיש — כדי די קאָמעדיע זאָל זיין, ווי געהעריג אויסגעשטעלט!... אָבער אַפילו אויב אַזוי... מיינע הערען, איהר מוזט זיך אַ וודאי פיהלען זעהר אומבעקוועם. איהר ווייסט דאָך, אַז פיהרען מיך אין באַד אַריין, אָפּצוגעבען און אָנצושרעקען איז נישט פון די לייכטע זאַכען! איך בין דאָך ב״ה נישט קיין קינד... פּאַפּינאַ, טייערער! הלמאי פערבעהאַלט איהר פון מיר אייער העררליך געשטאַלט?... און איהר, הער ווערטהיימער — איהר וואָלט זיך געוויס געפיהלט פיל בעסער מיט אַן׳אָפענעם אויפגעדעקטען פּנים! — האָט ער צוגעגעבען, ווינקענדיג צו דעם פּערזאָן אין דער מאַסקע, וואָס איז געזעסען לעם פּאַפּינאַ׳ן — און וואָס שייך אייער דריטען שותף, דוכט זיך מיר אויס, אַז איך האָב נישט דעם כבוד איהם צו קענען.

מיט אַ קורץ געלעכטערל האָט ווערטהיימער אַראָפּגענומען די מאַסקע פון זיין פּנים.

פּאַפּינאַ האָט איהם נאָכגעטון, און געוואָרפען אַ רצח׳נישען בליק אויף וואָלדעק׳ן.

דער מאַן אָבער אין דעם גרויסען אַנצוג האָט זיך נישט אַ ריהר געטון פון אָרט.

זיינע אויגען האָבען דורך דער מאַסקע דורכגעדרונגען וואָלדעק׳ן.

דער אומבעקאַנטער איז געווען אַ ביסעל עלטער פון וואָלדעק׳ן.

זיי זענען אָבער ביידע געווען פון זעלבען וואוקס.

אויף דער אויבערשטער ליפּ האָט ער געטראָגען וואָנסעס.

דער שניט פון זיין בגד איז געווען אַן׳ענג־אַמעריקאַנישער.

(פאָרזעצונג קומט).

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקהייטען און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגיע און נערוועז-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.

— — — טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אוונט. — — —

פון 11 ביז 12 בייטאג און פון 2 ביז 3 נאכמיטאג נעהמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען.

זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

— — בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. — —

וויזיט 3 זל.

לעטשניצע

פון דאקטוירים ספעציאליסטען און ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט

זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד״ר ראקאווסקי	נאז האלז, אויערן קר.	3—8 11—10 7—8
ד״ר רוזשאנער	הויט און געשלעכטס קר.	3—1 11—10
ד״ר גאלדשטיין-פאלאק	אינערן-קראנקהייטען	3—1 9—7
ד״ר יוספסאן	נערוועז קראנקהייטען	2—12
ד״ר ראזענצווייג	קינדער-קראנקהייטען	5—4 12—10
ד״ר פאפיערני	פרויען און געבורטס-הילף	6—5 1-11½
ד״ר קענטער	כירורגיש-קראנקהייט.	3—1 און 5-4
ד״ר ווייננבערג	נאז, האלז, אויערן-קר.	7—8½ 9-11
ד״ר פאופעל	רענטגען	6—4 12—10
א. גראדזענסקי	צאהן-ארצט	7—5
י. ראזעס	צאהן-ארצט	2—9

סאנען-קווארצלאמפּ, באלייכטונגען, אפעראציעס, אנאליזען א. א. וו. בײַ דער לעטשניצע איז געעפענט בעזונדער

א רענטגען-אינסטיטוט

[illegible] פון אלע קראנקהייטען פון קאפּ (מאָגן) [illegible] בעשטראהלונג און [illegible] עלעקטריזאציע, [illegible] אנאליזען. [illegible] פון 4—5 [illegible]

די לעטשניצע איז [illegible] אפען וואכנטאג. וויזיט אין דער שטאט.

ערצטליך-קאסמעטיש. קאבינעט

ד״ר. ם. מארקוס נעהמט אן פון 5—7 אוונט

Dr. med. J. LUBICZ

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער. איינענע פראצאוניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: וואקלאדקעס אויף פלאטפוסען, קינסט-ליכע פיס, גארסעטען א. ז. ו.

עמפפאנגט פון 5—7 אין אוונט.

◆

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאנא 25, טעל. 26-87

ספעציעל ארצט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע, אלע ארט אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.

נעמט אן פון 8—10 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4—8 אוו.

בימשריפט-ביורא ב. האכבערג

פאנסקא 1 טעל. 36-77

ערלעדיגט אלע ארט געריכטליכע- און שטייער-אנגעלעגענהייטען אין אלע אמטן אויך אויף לאדזער וואיעוואדזטווע רעיעל און מינסטליך.

בעמערקונג: וועגען פערשידענע שטייער-פראגען נעהם איך פערזענליך אן צווישען 5—6 נאכמיטאג.

כ׳קויף אויס פאטענטען אויפ׳ן יאהר 1982.

בעקאנטמאכונג.

צום כלל טאנץ-מייסטער פון דער שטאדט לאדז!

דערמיט מאכען מיר בעקאנט אלע טאנץ-מייסטער, אז פון דעם 15-טען ד. ח. נעהם אריין אין קראפט די נייע פעראָרדנונג פון דער לאדזער וואיעוואודזטווע און דער שטאטישער סטאראסטווע, וואס בעפעליכטעט אלע טאנץ-לעהרער און וואס האט א שייכות צום פיהרען די לעקציעס. 6908

עס ווערט געוואָרענט, אז פאר נישט אויספיהרען די פארשריפטען פון דער פעראָרדנונג, דראָהט דאס צונעהמען די קאָנצעסיע צו פיהרען די טאנץ-שולע.

דער פראָפ. טאנץ-לעהרער-פעראיין פון דער לאדזער וואיעוואודזטווע.

Dr. med. H. Lubicz

צעגעלניאנא 43, טעל. 41-32

ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און מענער-שוואכע קראנקהייטען. היילונג מיט קווארץ-לאמפען (הא׳ אויספלוס)

נעהמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אוונט.

Dr. med. B. Robinzon

אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען.

פעטריקאווער 10, טעל. 31-86

נעהמט אן פון 8—9½ פריה און פון 3½—4½ נאכם.

Dr. med. I. WAJNBERG

CEGIELNIANA 47, tel. 26-92

אינערליכע קראנקהייטען, ספעציעל פאר לונגען-און הארץ-קראנקהייטען, בעשטראהלונגען און קינסטליכע בערג-זון. אין דערהיים פון 3—5 נאכמיטאג.

צוריקגעקעהרט.

Dr. med. ALBERT GOTLIB

פיעטריקאווער 26, טעל. 77-50

אקושער און פרויען-קראנקהייטען

נעהמט אן פון 4 ביז 7 אין אוונט. 2611

אל תתהלל ביום מחר!!

כי לא תדע מה ילד יום.

לייג נישט אפּ אויף מארגען

נאר, אז די דארפסט ערלעדיגען סאנדאווע זאכען זאלסטו גלייך קומען צו לויפען אין ביורא

פעטריקאווער 17 דורכגאנג זאכאדניא 52

וואו ס׳ווערט ערלעדיגט און געוויסענהאפט געשריבען לויט׳ן אוסטאוו אלערליי ביטעס, קלאוזולעס, זאבעזפּיעטשעניעס אויך אלע שטעט אין פוילען, אפעלאציעס ציווילנע און קארנע אפאזיציעס, אדוואלאניעס, רעקורסען וועגען דירה אין טורושאנד-ראזיעמטשי, וועגען פעספער אין קאמיסאריאט-רושאנדו און אלע פאליציי-בעצירקען, אקטען אינטערציזיעס, אקטע דאראוויזנעס, קארנע ספראוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען. ספעציאליסט פון שותפות-אקטען.

מיט אכטונג

י. מאנעלא רעכט-קאנסולענט.

Dr. J. POLAKOW

קינדער-קראנקהייטען

קאנסטאנטינער 37a

טעל. 39-75.

צוריקגעקעהרט

נעהמט אן אין דער לעטשניצע אויף נײַער מארק (נעפאווקאווער 294) פון 2 ביז 3½ נאכמ. און דערהיים פון 3½—5 נאכמ.

Dr. ADAM GROSGLIK

Al Kościuszki 27

tel. 51-78,

הויט און ווענערישע קראנקהייטען און ליכט-היילונג.

נעהמט אן פון 4—7 און אוונט

צוריקגעקעהרט

Dr. med. W. EYCHNER

גינעקאלאג-אקושער

זגערזשער 11.

טעל. 34-72.

נעהמט אן פון 6—8 אוונט

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע.

האט זיך איבערגעצויגען אויף אנדזשעיא 5

נעמט אן פון 8 – 10 פריה און פון 5—9 אין אוונט

בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Solidna panienka, obeznana z pracą w interesach poszukuje jakiejkolwiek zajęcia za skromnem wynagrodzeniem. — Oferty sub, „Haniuta" do administracji. 3054

לעכער מאשינאווא

ווערען אנגענומען אויסצונייהען צו ביליגע פרייזען

ביי **ג. נארדמאן**

29 צעגעלניאנא 29

קאליגראף

ל. בערמאן

(דער יונגער) וואוינט אויף זאוואדזקא 19. 1-טער שטאק, און לערנט אויס שעהן און שנעל שרייבען

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY

Wodny Rynek (róg Rokicińskiej) tel. 18-26

Dojazd tramwajami 16 i 16.

Od wtorku, dnia 11-go do poniedziałku, dnia 17-go grudnia 1928 r. wł.

Dla dorosłych: Dla dorosłych:

Książę krwi

(MONSIEUR BEAQCAIRE)

Dramat w 10-ciu aktach. — W roli głównej: **Bebe Daniels i Rudolf Valentino.**

Dla młodzieży i dorosłych:

ZDOBYWCY OCEANU

Dramat w 10-ciu aktach podług powieści Dennisona Clitta.

א פלאץ

געאייגענט אויף א האלץ-סקלאד

אדער אויף אפפאל, איז צו פערמיטען אין צענטרום שטאדט. דער פלאץ איז קאנצעסיאנירט.

צו ערפאהרען פיעטריקאווער 82, ביי קראקאווסקי. 4052

אכטונג, צייטונגס-פערקויפער!

די פערוואלטונג פון אונפארטייאישען פעראיין פון צייטונגס-פערקויפער מאכט בעקאנט אלע מיטגלידער, וואס בעזיצען קאנצעסיעס, זאלען זיך ווענדען אין פעראיין וועגען ערלעדיגען דעם ענין פון פאטענטען, וואס די מאכט פערלאנגט פון אונז. ביטעס איז צייט אפצוגעבען נור ביז׳ן 1. ד. ח., ד. ה. ביז ניי-יאהר, ווי אויך צו קומען אין פעראיין, וואו ס׳ווערט געשריבען ביטעס אויף צו בעקומען קאנצעסיעס.

דער פעראיין איז אפען יעדען טאג פון 6 ביז 8 אוונט. מיט אכטונג די פערוואלטונג.

געגעז בעלוינונג!

וועלכער דראזשקארוש וועט אנווייזען, וואס האט צוריקגעפיהרט דינסטאג, ד. 11/12 איין באלען פאפיר פין פולנאצנא 7 צווישען די שעה׳ן 7—8. אין באלען איז געלעגען 5 ריז פאפיר 6 K דאפעלטע און 9 ביכער. עס ווערט געוואָרנט פון קויפען. צו מעלדען ביי קופפער, לאדז, קאנסטאנטינער 14. 3087

לעטשניצע

פון דאקטוירים ספעציאליסטען און דענטיסטישער קאבינעט.

בזשעזשינער 11, טעלעפאן 37-63

אפען פון 9 פריה ביז 7 אוונט.

ד״ר וואלינסקי	נאז-האלז, אויערן קר.	4—5
ד״ר קערשנער	קינדער קראנקהייטען	4½-5 11-9
ד״ר שיפמאן	אינערליכע קראנקהייטען	1—11
ד״ר רוביש	הויט און געשלעכטס-קר.	1½—12½
ד״ר שמירגעלד	נערוועז און גייסטיגע קר.	2—1
ד״ר גאלדבלאט	אינערן-קראנקהייטען	½—12½
ד״ר עליאסבערג	כירורגישע קראנקה.	2—1
ד״ר בערגמאן	פרויען און געבורטס-הילף	4—3

קווארץ-לאמפע, שפראך-שטערונגען ווי שטאמלען א. א. ו.: פוסקען-שמעלצן, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראהלונג איינשפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראציעס, אויף [illegible] אין שטאט,—און לאבאראטאריום וועגען [illegible] אנאליזען, ווי אויך פלעגמע און בלוט

[illegible] געגען שקארלאטין.

ד״ר [illegible] זקי סטאמאטאלאג

צאהן-ארצט 10—1 3—6

קינסטליכע צייהן, קראנצן, מאסטן א. א. ו.

די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.

LEKARZ DENTYSTA צאהן-ארצט

St. GELBERG

זאכאדניא 15, טעל. 08-31.

היילט גאנץ פערנאכלעסיגטע צייהן- און מויל-קראנקהייטן, צאהן-ציהונג אהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראהלונג. ספעציעלער לאבאראטאריום פון קינסטליכע צייהן

נעהמט אן פון 9 פריה ביז 7 אוונט.

אבאנעמענט-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט צושטעלען 8 זל. אויף דער פראווינץ — 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד מיט 30 פראצ. טייערער.
פאר׳ן [illegible] די [illegible] איז דער פערלאג נישט [illegible]
די [illegible] איז אפען בייטאג און [illegible]

אנאנסען-פרייז: פאר׳ן טעקסט—15 גר. פרייטאג און ערב יו״ט—20 גר. אין דער ערשטע 7 שפאלטען
אין טעקסט—40 . . . . 60— . . . . . 4 . :
[illegible] נאכ׳ן טעקסט—1 . . . . . 15— . . . . . 7 . :
[illegible] 50 פראצ. [illegible]. 100 פראצ. טייערער. פאלואנען—10 גר. 8 ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg.
Czcionkami i druk „Najer Folksblat" Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.